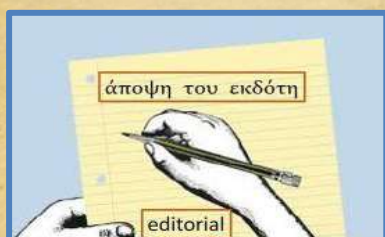




~ Σύλλογος Φίλων Κάστρου Μεθώνης ~ **ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ**

ISSN 2653-8652

τεύχος 38
Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2025



2026 : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Αγαπητά μέλη, αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι
Σας ευχόμαστε καλή χρονιά, υγεία και προσωπική και οικογενειακή ευτυχία.

Η νέα χρονιά, εκτός από τα γενικότερα προβλήματα και τις αβεβαιότητες που «κληρονόμησε» από το 2025, θα πρέπει να δώσει πειστικές απαντήσεις και λύσεις στις προκλήσεις, στις προσδοκίες αλλά και στους κινδύνους, είτε ρεαλιστικούς είτε υπερβολικούς.

Θα θέλαμε να μοιραστούμε μαζί σας μερικές σκέψεις μας για να θέματα που μας απασχολούν και μας προβληματίζουν.

Κατ' αρχάς διερωτόμαστε αν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη Μεθώνη του 2030 ώστε να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές προκλήσεις και να αξιοποιηθούν οι αντίστοιχες ευκαιρίες ούτε φαίνεται να απασχολεί τους αρμόδιους το θέμα.

Αντίθετα ακολουθείται η νοοτροπία της αδράνειας και των πυροσβεστικών, αναποτελεσματικών λύσεων και της μετάθεσης των προβλημάτων στους «επόμενους αρμόδιους».

Αρκετά από τα προβλήματα απαιτούν προετοιμασία ετών για να επιλυθούν. **Όσο δεν υπάρχει οδικός χάρτης δεν υπάρχει προοπτική.**

Το ίδιο συμβαίνει και με τις ευκαιρίες : ο «τρένο περνά από τον σταθμό, σφυρίζει και φεύγει».

Ενδεικτικά παραδείγματα

1. Το ΣΧΟΟΑΠ δεν έχει ολοκληρωθεί, άρα δεν υπάρχει Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ), το οποίο για τους μικρότερους οικισμούς (κάτω των 2.000 κατοίκων), καθορίζει χρήσεις γης, δόμηση, και άλλες πολεοδομικές ρυθμίσεις.

2. Το 2028 αναμένεται να δοθεί στην κυκλοφορία ο αυτοκινητόδρομος ΚΑΛΑΜΑΤΑ – ΜΕΘΩΝΗ.

Αυτό το μεγάλο αναπτυξιακό έργο αλλάζει τα δεδομένα και θα φέρει πολύ περισσότερους επισκέπτες στην πόλη.

Όμως δεν απασχολεί κανέναν το αν υπάρχει υποδομή για ανάλογους χώρους στάθμευσης ούτε το αν θα μπορούν να κυκλοφορούν τα αυτοκίνητα στην πόλη (θα στείλουμε σύντομα πρόταση στο Δήμο για την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος το τρίμηνο Ιουλίου – Σεπτεμβρίου).

3. Το πρόβλημα της διάβρωσης της ακτής αντιμετωπίζεται επί χρόνια με αναβλητικότητα και αμηχανία.

Εδώ και δεκαέξι χρόνια παραγγέλλονται και πληρώνονται προμελέτες και μελέτες με αποτέλεσμα να έχουν δαπανηθεί (ή ακριβέστερα σπαταληθεί) γύρω στις 600.000 ΕΥΡΩ χωρίς κανένα αποτέλεσμα.

4. Τα έργα αποκατάστασης και ανάδειξης του κάστρου δεν ξεκίνησαν.

Ας θυμηθούμε μερικές κρίσιμες ημερομηνίες :

- Ο ΣΦΚΜ με το φυλλάδιο «Το κάστρο υπό κατάρρευση» (Αύγουστος 2020) έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου.
- Υπογραφή προγραμματικής συμφωνίας για εκπόνηση των μελετών (Απρίλιος 2021).
- Έγκριση της μελέτης για το δυτικό τείχος (Μάιος 2023)
- Ανακοίνωση ΥΠΠΟ της πρόθεσής του να εντάξει το έργο του Δυτικού τείχους, προϋπολογισμού 1,7 εκατ. ΕΥΡΩ, στο πρόγραμμα «Πολιτιστική Κληρονομιά» (Αύγουστος 2025).

συνέχεια στη επόμενη σελίδα

ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ	1 -2, 24
ΤΟ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΤΗΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	3 - 6
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΜΟΗΜΟΣΥΝΗ :	7 - 9, 16
ΕΙΔΗΣΕΙΣ & ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΝ	10 - 11
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ & ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	12
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ 4 ΜΝΗΜΕΙΩΝ	13
ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	14 - 15
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΣΥΝΕΔΡΙΑ	17 - 19
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΕΣ-ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ-ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΣΤΡΩΝ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	19 - 23

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

συνέχεια από την σελ. 1

Η ολοκλήρωση των μελετών αποκατάστασης και ανάδειξης πραγματοποιήθηκε σταδιακά. Από δημοσιογραφικές πληροφορίες γνωρίζουμε ότι οι μελέτες για την ακρόπολη και το ενδιάμεσο τείχος, το ανατολικό τείχος και το Μπούρτζι έχουν εγκριθεί από το ΚΑΣ ενώ για το Μπούρτζι αναμένεται να εγκριθεί μέχρι το τέλος του 2025.

Για τα οθωμανικά λουτρά, τους καθαρισμούς, τη ράμπα ΑΜΕΑ και τις ανασκαφικές εργασίες δεν υπάρχει καμία πληροφορία.

5. Διαχείριση απορριμμάτων – Ανακύκλωση – Κυκλική οικονομία.

Με το θέμα έχουμε ασχοληθεί πολλές φορές στο παρελθόν. Στις εκδηλώσεις μας του 2024 (έκθεση και διάλεξη για τη διαχείριση των απορριμμάτων) συμπεριλαμβανόταν και δημόσιος διάλογος με θέμα την ανακύκλωση και την κυκλική οικονομία.

Δεν υπάρχει φως, υπάρχει στασιμότητα γενικά, η χώρα μας πληρώνει πρόστιμα, οι περισσότεροι Δήμοι δεν πετυχαίνουν τους ευρωπαϊκούς στόχους αλλά υπάρχουν και δήμοι οι οποίοι βραβεύονται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Θα μπορούσε ο Δήμος μας να είναι ένας από αυτούς, αυτό όμως απαιτεί σαφές χρονοδιάγραμμα και προσήλωση στους στόχους.

6. Παρεμβάσεις μικρού κόστους οι οποίες μπορούν να ομορφύνουν την πόλη και να αναστρέψουν την εικόνα παρακμής που κυριαρχεί στην πόλη.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά από αυτά που έχουμε επισημάνει :

6.1 Καλλωπισμός της εισόδου της πόλης



Πρώτη απτή απόδειξη της εγκατάλειψης, δυστυχώς υπάρχουν και αρκετές άλλες.

6.2 Καλλωπισμός και καθαρισμός της κεντρικής παραλίας

6.3 Πεζοδρόμια, δεντροστοιχίες, συμπλήρωση σημάτων οδικής κυκλοφορίας.

6.4 Σήμανση των μνημείων της πόλης και των διαδρομών μέσα στη Μεθώνη και γύρω από αυτήν.

Στην ιστοσελίδα του συλλόγου (www.methonicastle.gr) είναι αναρτημένες τρεις διαδρομές.

7. Διασφάλιση της άψογης λειτουργίας του Βιολογικού Καθαρισμού και ανάρτηση των μετρήσεων ποιότητας νερού στην ιστοσελίδα του Δήμου.

Άμεση η συντήρηση των φίλτρων και η αποκατάσταση του υποθαλάσσιου αγωγού εκροής των επεξεργασμένων αποβλήτων ώστε αυτή να γίνεται σε απόσταση 200 μέτρων από την ακτή.

Σε δύο σημεία της παραλίας έχει τοποθετηθεί πινακίδα της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ΕΣΠΑ 2014-2020), στην οποία υπάρχουν πληροφορίες για την ποιότητα του νερού της θάλασσας.

Στην πινακίδα είναι καταγεγραμμένες οι δυνητικές πηγές ρύπανσης, αλλά και η σημασία του υποθαλάσσιου αγωγού για την αποφυγή ρύπανσης της θάλασσας.

Βασικότερες πηγές ρύπανσης:

Η βασική δυνητική πηγή ρύπανσης που εντοπίζεται στην ακτή είναι τα υγρά απόβλητα του οικισμού της Μεθώνης τα οποία μετά από επεξεργασία οδηγούνται μέσω υποθαλάσσιου αγωγού στη θαλάσσια περιοχή σε μεγάλη απόσταση από την ακτή. Ακόμη, ρύπανση μπορεί να προέλθει και από το λιμάνι της Μεθώνης που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της ακτής.

Αναμενόμενη συχνότητα και διάρκεια πιθανής βραχυπρόθεσμης ρύπανσης

Η ποιότητα των υδάτων της ακτής δύναται να επιβαρυνθεί στη σπάνια περίπτωση αστοχίας του αντλιοστασίου μεταφοράς λυμάτων στην ΕΕΛ Μεθώνης. Με την προϋπόθεση ότι η διάθεση των ανεπεξέργαστων ή των μερικώς επεξεργασμένων λυμάτων δε θα διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν προκύπτει άμεσος κίνδυνος για την υγεία των λουόμενων. Το ενδεχόμενο εμφάνισης ρύπανσης προερχόμενης από το λιμάνι της Μεθώνης αφορά σε απορρίμματα και διαρροές καυσίμων και σε κάθε περίπτωση αναμένεται να είναι περιστασιακή και βραχυπρόθεσμη.

Στην ίδια πινακίδα αναφέρονται οι αρμόδιες υπηρεσίες (και τα σχετικά στοιχεία επικοινωνίας) για τη λειτουργία και τον έλεγχο της λειτουργίας του Βιολογικού Καθαρισμού

Σημειώνουμε ότι ποινικές και αστικές ευθύνες έχουν όλοι οι αρμόδιοι σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, μέχρι και τον υπάλληλο για την λειτουργία της εγκατάστασης.

8. Συντήρηση του δικτύου φωτισμού του κάστρου

Το 2023 με πρωτοβουλία μας αποκαταστάθηκε ο φωτισμός του κάστρου, γεγονός που ικανοποίησε τους ντόπιους και τους επισκέπτες της πόλης.

Παράλληλα ο ΣΦΚΜ προσπαθεί να αφενός να βελτιώσει το φωτισμό και αφετέρου να δοθεί οριστική και ανθεκτική λύση.

Το ποιο σημαντικό θέμα είναι να διασφαλιστεί η ετήσια συντήρηση του δικτύου και η προστασία των εκτεθειμένων στις καιρικές συνθήκες φωτιστικών σωμάτων.

Ο ΣΦΚΜ θα είναι αρωγός σε κάθε προσπάθεια και το μέλος του Δ. Σ. Στάθης Μπάμπας ασχολείται συνεχώς με το θέμα παρέχοντας εθελοντική προσωπική εργασία και οικονομική αρωγή. Χρειάζεται φυσικά να συνεχιστεί η μέχρι σήμερα παραγωγική συνεργασία μας με το Δήμο και την Εφορεία Αρχαιοτήτων ώστε το κάστρο να είναι πάντα φωτισμένο.

συνέχεια στη σελ. 24

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΘΩΝΗ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

**Εισαγωγή**

Το υποθαλάσσιο τοπίο της χώρας είναι μοναδικό όχι μόνο γιατί χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά ενδιαφέροντα φυσικά φαινόμενα αλλά επιπλέον γιατί φιλοξενεί τη μοναδική υποθαλάσσια πολιτισμική κληρονομιά μας. Σύμφωνα με την Συνθήκη 2001 της UNESCO (Underwater Cultural Heritage 2001 Convention), ως Υποβρύχια Πολιτιστική Κληρονομιά ορίζονται «όλα τα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας, πολιτιστικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής φύσης τα οποία, για τουλάχιστον 100 χρόνια, βρίσκονται εν μέρει ή ολικά βυθισμένα, περιοδικά ή μόνιμα, κάτω από την επιφάνεια του νερού, στις θάλασσες, στις λίμνες και στα ποτάμια». Αλλά γιατί εντοπίζουμε καταβυθισμένες αρχαιότητες όπως οικισμούς, λιμάνια, λιμενικές εγκαταστάσεις, κατασκευές, κ.α. Τα τελευταία 20.000 χρόνια, η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε κατά περίπου 120 μέτρα, λόγω της τήξης των παγετώνων και της θέρμανσης του κλίματος, καταβυθίζοντας έτσι πολλές και σημαντικές ακίνητες μαρτυρίες της ανθρώπινης παρουσίας. Ο ισχυρός τεκτονισμός και η υψηλή σεισμικότητα έχουν επίσης ως αποτέλεσμα την καταβύθιση αλλά σε κάποιες περιπτώσεις και την ανύψωση παράκτιων αρχαιολογικών θέσεων, με χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό του ανυψωμένου αρχαίου λιμένα της Φαλάσαρνας (Κίσαμος, Κρήτη). Πέραν όμως των ακίνητων μαρτυριών της ανθρώπινης παρουσίας στο υποθαλάσσιο τοπίο, πλήθος είναι οι κινητές μαρτυρίες, δηλαδή τα ναυάγια που αναπαύονται στον πυθμένα των Ελληνικών θαλασσών. Όλα αυτά συνθέτουν ένα εξαιρετικό υποθαλάσσιο αρχαιολογικό τοπίο, το οποίο πρέπει να εξερευνηθεί συστηματικά, να αποτυπωθεί λεπτομερώς, να προστατευθεί αποτελεσματικά και να αναδειχθεί. Η αλματώδης αύξηση των τεχνολογιών και των μεθόδων της θαλάσσιας έρευνας, τις τελευταίες δεκαετίες, έχει δώσει μεγάλη ώθηση σε ένα νέο επιστημονικό πεδίο, την «Θαλάσσια Γεωαρχαιολογία» [1].

Ηχοβολιστικά συστήματα με τεχνολογία αιχμής (πολυδεσμικά βυθόμετρα, τομογράφοι υποδομής πυθμένα, ηχοβολιστές πλευρικής σάρωσης), θαλάσσια μαγνητόμετρα, υποβρύχια οχήματα ακόμη και αυτόνομα/ρομποτικά οχήματα έχουν τεθεί στην υπηρεσία της Θαλάσσιας Γεωαρχαιολογίας, «φέροντας στην επιφάνεια» μοναδικής αξίας υποθαλάσσιες αρχαιολογικές θέσεις.

Το Oceanus-Lab του Πανεπιστημίου Πατρών

Το Oceanus-Lab (Εργαστήριο Θαλάσσιας Γεωλογίας & Φυσικής Ωκεανογραφίας) του Τμήματος Γεωλογίας του,

την τελευταία 30-ετία, έχει εξερευνήσει σημαντικές αρχαιολογικές θέσεις της Ελλάδας και της Ανατολικής Μεσογείου, όπως την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, τη Σιδώνα και τη Βύβλο του Λιβάνου, το ναυάγιο του Μαζωτού στην Κύπρο, ενώ έχει επεκτείνει τις έρευνές του στην Κροατία, στην Γαλλία (Κορσική) και στην Ιταλία. Στα Ελληνικά αρχιπελάγη, εντόπισε και εξερεύνησε σημαντικά αρχαία (ναυάγιο Φισκάρδου, 1ος π.Χ – 1ος μ.Χ) και ιστορικά (π.χ. Burdigala, 1916) ναυάγια, ενώ μελέτησε σημαντικές ναυμαχίες που έλαβαν χώρα στα ελληνικά νερά, όπως η Ναυμαχία του Ναυαρίνου (1827) και του Λεπάντο (1571), καθώς και τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας (480 π.Χ). Αναπαράστησε την παράκτια παλαιογεωγραφία σε σημαντικές αρχαιολογικές περιοχές, στον Αργοσαρωνικό (αρχαία λιμάνια Ζέας, Μικρολίμανου και Αίγινας, Πόρος, Μόδι, Δοκός), στον Ευβοϊκό (νησίδα Μήτρου) και στον Πατραϊκό κόλπο (αρχαίο λιμάνι Κυλλήνης/Γλαρέντζας), στις Κυκλάδες (Γρόττα, Νάξος), ενώ τα τελευταία χρόνια επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στη περιοχή του κόλπου της Μεθώνης.

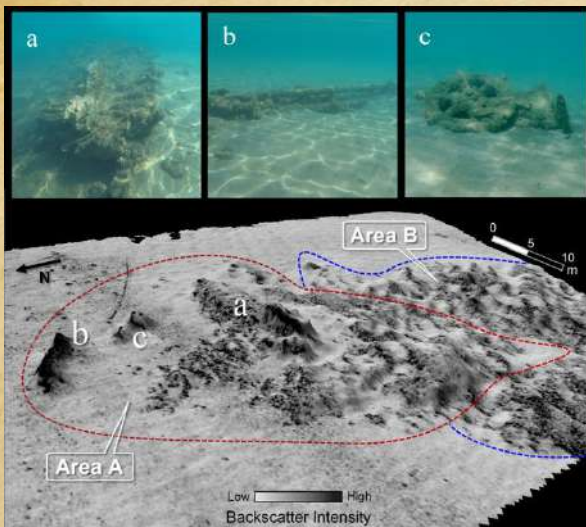
Το υποθαλάσσιο αρχαιολογικό τοπίο της Μεθώνης

Κατά τη διάρκεια των χιλιετιών, η Μεθώνη έπαιξε σημαντικό ρόλο στις πολιτικές, πολιτισμικές και εμπορικές εξελίξεις σε όλη τη Μεσόγειο Θάλασσα, ως σημαντικός κόμβος θαλάσσιου εμπορίου. Ερείπια καταβυθισμένου προϊστορικού οικισμού, που μελετήθηκαν από τον αρχαιολόγο Η. Σπονδύλη, αποδεικνύουν ότι η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή της Μεθώνης χρονολογείται από την Εποχή του Χαλκού. Αρχαία και ιστορικά ναυάγια αναπαύονται στον βυθό του κόλπου της Μεθώνης και ένα εντυπωσιακό αρχαίο και ιστορικό λιμάνι μαζί με ένα μόλο βρίσκονται πλέον κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (146 π.Χ. - 330 μ.Χ.), η πόλη διατήρησε την ανεξαρτησία της, ενώ οι Ενετοί εμφανίστηκαν για πρώτη φορά στη Μεθώνη κατά τη μέση Βυζαντινή περίοδο (610-1204 μ.Χ.) και στους επόμενους αιώνες εναλλάσσονται με τους Οθωμανούς έως το 1828, οπότε και η περιοχή κέρδισε την ανεξαρτησία της. Ναυμαχίες έλαβαν χώρα στα νερά της, όπως αυτή του Απριλίου του 1825 όπου ένας μικρός αριθμός ελληνικών πυρπολικών, υπό του Α. Μιαούλη, ανατίναξε μια οθωμανική μοίρα 2 φρεγατών, 2 κορβετών και 16 μικρότερων πλοίων και σκαφών ενώ ήταν «επ'αγκύρα». Στο πέρασμα των χιλιετιών, ένα μοναδικό υποθαλάσσιο αρχαιολογικό τοπίο έχει σχηματιστεί στη Μεθώνη και σε συνδυασμό με την προστατευτική γεωμορφολογική διαμόρφωση και τα ρηχά νερά συνιστούν ένα εξαιρετικό υποθαλάσσιο μουσείο. Από το 2015 και για την επόμενη δεκαετία, το Oceanus-Lab, στην αρχή με την πολύτιμη συμβολή του Dr. Π. Γκιώνη, και στη συνέχεια σε συνεργασία με το University of California, San Diego (Prof. Thomas Levy) πραγματοποίησε συστηματικές θαλάσσιες γεωαρχαιολογικές έρευνες. Η εξαιρετική σημασία της περιοχής επέτρεψε την εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής (Π. Γκιώνης)[2] και μια μεταπτυχιακής εργασίας (Α. Βασιλοπούλου) ενώ δοκιμάστηκαν ένα πρωτότυπο ρομποτικό όχημα επιφανείας (USV) και υποβρύχιας

Οι ενάλιες αρχαιολογικές θέσεις της Μεθώνης

Οι έρευνες εντόπισαν ή/και επικεντρώθηκαν σε εννέα (9) ενάλιες αρχαιολογικές θέσεις, οι οποίες αφορούν σε τρία (3) αρχαία και τρία (3) ιστορικά ναυάγια, ένα καταβυθισμένο λιμένα, υπολείμματα ενός ξύλινου μόλου και ένα καταβυθισμένο προϊστορικό οικισμό, συνιστώντας ένα αρχαιολογικό σύνολο μεγάλου χρονικού εύρους αλλά και σημαντικού και ποικίλου αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

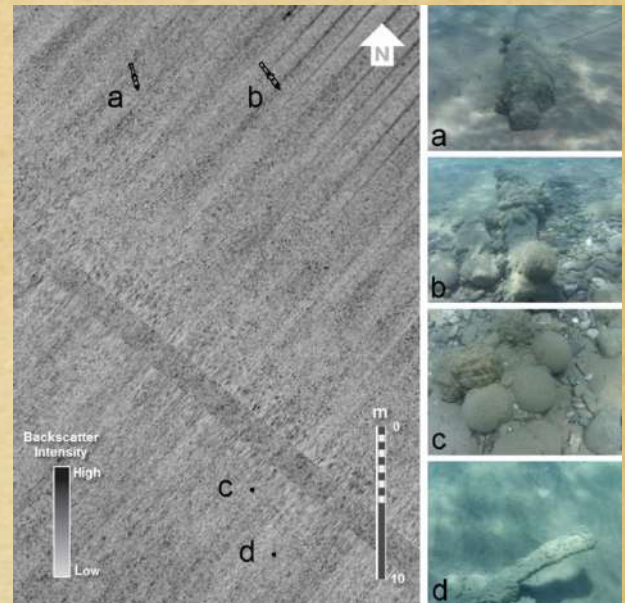
Υπολείμματα ιστορικού ναυαγίου (IN1) εντοπίστηκαν και αποτυπώθηκαν λεπτομερώς σε ρηχά νερά (3μ), κοντά στην παραλία της Μεθώνης (Εικόνα 1)[3,4]. Η θαλάσσια γεωφυσική διασκόπηση και η οπτική επιβεβαίωση έδειξαν την παρουσία μιας επιμήκους έξαρσης του πυθμένα, με διεύθυνση ΒΑ-ΝΔ, μήκους 13 μέτρων και πλάτους 3,5 μέτρων, η οποία φιλοξενεί ένα κανόνι μήκους 2 μέτρων στην κορυφή της. Εντοπίστηκε επίσης ένα επίμηκες στοιχείο που μοιάζει με κουपाστή, ένα τιμόνι, ενώ επιφανειακό αρχαιολογικό υλικό βρέθηκε διάσπαρτο σε απόσταση περίπου 15 μέτρων. Η τομογράφηση του πυθμένα με ηχοβολιστικό σύστημα και η χρήση θαλάσσιου μαγνητομέτρου έδειξαν ότι κάτω από την επιφάνεια του πυθμένα και στην περιοχή της έξαρσης, βρίσκονται θαμμένα μέρη του ναυαγίου. Οι επαναληπτικές γεωφυσικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν έδειξαν ότι το ναυάγιο για μακρές περιόδους θάβεται από τα μεταφερόμενα ιζήματα και αποκαλύπτεται στη συνέχεια. Μια φυσική διεργασία που διαπιστώθηκε και σε άλλα ναυάγια της περιοχής.



Εικόνα 1. Ηχοβολιστική αποτύπωση και υποβρύχιες φωτογραφίες του ναυαγίου IN1.[4]

Θαλάσσιες γεωφυσικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν το 2012 από τον Dr. Π. Γκιώνη, έδειξαν δύο κανόνια, μία σωρό από πέτρινες οβίδες κανονιών και ένα σύνολο μη καθορισμένων ημι-θαμμένων μεταλλικών αντικειμένων, δείχνοντας την παρουσία ενός ναυαγίου (IN2) (Εικόνα 2)[3,4].

Η θέση βρίσκεται στο βορειοανατολικό μέρος του κόλπου και σε μικρό βάθος νερού. Σε επόμενες ερευνητικές αποστολές, μεταξύ 2015-2024, το μεγαλύτερο μέρος των ευρημάτων βρέθηκαν πλήρως καλυμμένα από τα αμμώδη ιζήματα του πυθμένα αποτέλεσμα των ισχυρών υδροδυναμικών συνθηκών της περιοχής.



Εικόνα 2. Ηχοβολιστική αποτύπωση και υποβρύχιες φωτογραφίες του ναυαγίου IN2.[4]

Ένα τρίτο, πιθανώς, ιστορικό ναυάγιο (IN3) εντοπίστηκε στο κεντρικό τμήμα του κόλπου της Μεθώνης, καθώς αποτυπώθηκε με ηχοβολιστικά και οπτικά μέσα τμήμα του ξύλινου σκελετού. Συγκεκριμένα, αναγνωρίστηκε η τρόπιδα (καρίνα) του σκάφους, μήκους περίπου 33 μέτρων και μέρος των νομένων και των μαδερίων. Τα υπολείμματα του ναυαγίου είναι αποκαλυμμένα στην επιφάνεια του πυθμένα, τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία, όπως έδειξαν οι αλληπάλληλες έρευνες.



Εικόνα 3. Υποβρύχιες φωτογραφίες του ναυαγίου IN3

Δύο σημαντικά αρχαία ναυάγια έχουν εντοπιστεί και μελετηθεί, κοντά στις βόρειες ακτές της νήσου Σαπιέντζας, το ναυάγιο των «κίωνων» (AN1) και αυτό των «σαρκοφάγων» (AN2)[5]. Τα ναυάγια αποτυπώθηκαν για πρώτη φορά από τους P. Throckmorton και J.M. Mullit, κατά τη διάρκεια θαλάσσιας έρευνας, το 1962. Οι κίονες του ναυαγίου είναι από ερυθρωπό γρανίτη παρόμοιας σύστασης με αυτόν που βρίσκεται μέσα στο Φρούριο της Μεθώνης που τοποθετήθηκε το 1493/4 από το ναύαρχο Francesco Bebo, σε ανάμνηση της επανακτίσεως του Κάστρου από τους Ενετούς. Το ναυάγιο των λίθινων σαρκοφάγων χρονολογείται στον 3ο αιώνα μ.Χ. και βρίσκεται σε βάθος νερού περίπου 15 μέτρων. Στα δύο ναυάγια πραγματοποιήθηκαν συστηματικές φωτογραμμετρικές μετρήσεις και προέκυψαν τρισδιάστατες αναπαραστάσεις πολύ μεγάλης ακρίβειας (Εικόνες 4 και 5)



Εικόνα 4. Φωτογραμμετρική αποτύπωση του ναυαγίου των κιώνων (AN1).[5]



Εικόνα 5. Φωτογραμμετρική αποτύπωση του ναυαγίου των σαρκοφάγων (AN2).[5]

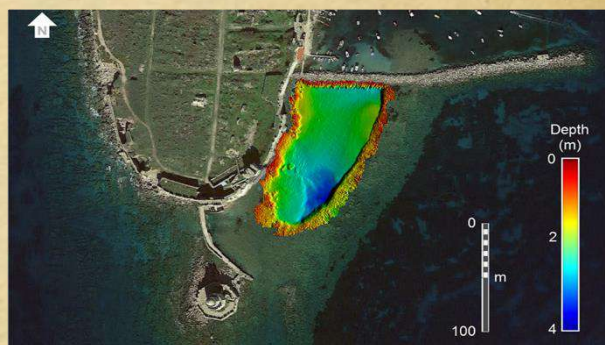
Ένα τρίτο αρχαίο ναυάγιο (AN3) εντοπίστηκε και αποτυπώθηκε νοτίως του ακρωτηρίου του Κάστρου της Μεθώνης. Η θαλάσσια γεωφυσική έρευνα έδειξε ότι το φορτίο του ναυαγίου συνίσταται από δύο μαρμάρινα ευμεγέθη τεμάχια, δύο μαρμαρίνες κολώνες και ένα επίσης μαρμαρίνο θραύσμα. Δεν εντοπίστηκε καμία ένδειξη που να ανάγεται σε τμήματα του σκάφους (Εικόνα 6)[3,4].



Εικόνα 6. Υποβρύχια φωτογραφία του φορτίου του ναυαγίου AN3.[3,4]

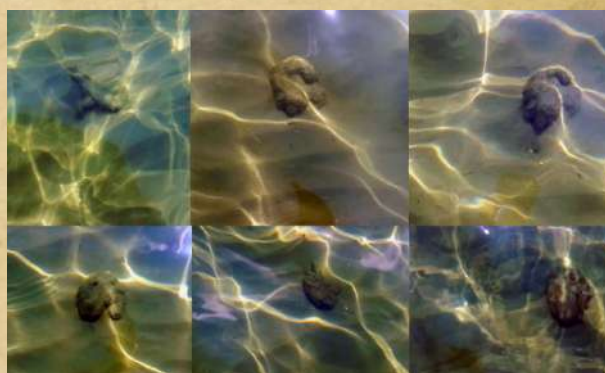
Πέραν των κινητών μαρτυριών της ανθρώπινης παρουσίας στον κόλπο, εντοπίστηκαν και αποτυπώθηκαν πολύ σημαντικές ακίνητες μαρτυρίες. Ο παλιός καταβυθισμένος λιμένας ανατολικά του ακρωτηρίου του Κάστρου, αποτυπώθηκε με σύγχρονες γεωφυσικές μεθόδους οι οποίες απέδωσαν τις διαστάσεις του, το βάθος του καθώς και τη λειτουργικότητά του (Εικόνα 7) [6]. Ο νέος λιμενοβραχίονας κατασκευάστηκε σε διεύθυνση Δ-Α και έχει φράξει την είσοδο του παλαιού λιμένα, καλύπτοντας ταυτόχρονα την απόληξη του παλαιού λιμενοβραχίονα.

Πέραν των κινητών μαρτυριών της ανθρώπινης παρουσίας στον κόλπο, εντοπίστηκαν και αποτυπώθηκαν πολύ σημαντικές ακίνητες μαρτυρίες. Ο παλιός καταβυθισμένος λιμένας ανατολικά του ακρωτηρίου του Κάστρου, αποτυπώθηκε με σύγχρονες γεωφυσικές μεθόδους οι οποίες απέδωσαν τις διαστάσεις του, το βάθος του καθώς και τη λειτουργικότητά του (Εικόνα 7) [6]. Ο νέος λιμενοβραχίονας κατασκευάστηκε σε διεύθυνση Δ-Α και έχει φράξει την είσοδο του παλαιού λιμένα, καλύπτοντας ταυτόχρονα την απόληξη του παλαιού λιμενοβραχίονα.



Εικόνα 7. Λεπτομερής βυθομετρική αποτύπωση του παλαιού λιμένα.[6]

Ο λιμένας οικοδομήθηκε από τους Ενετούς τον 14ο -15ο αιώνα, πιθανώς πάνω σε προϋπάρχον ελληνικό ή ρωμαϊκό αρχαίο λιμάνι. Βορειότερα του λιμένα, έχουν εντοπιστεί τόσο με ηχοβολιστικά όσο και με οπτικά μέσα, τρεις παράλληλες σειρές υπολειμμάτων ξύλινων δοκών που αποτελούσαν δομικά στοιχεία ενός ξύλινου μόλου (Εικόνα 8). Οι σειρές των δοκών παρουσιάζουν μήκος μεταξύ 35 και 41 μέτρων. Οι δύο παράκτιες κατασκευές, ο σημαντικός λιμένας και ο μόλος, πιθανώς αποτελούσαν ένα λειτουργικό σύνολο για τις λιμενικές δραστηριότητες κατά τον 15ο αιώνα, όπως άλλωστε τις αποτυπώνει ο Piri Reis (1525, Kitab-i Bahriye, fol. 156v°).

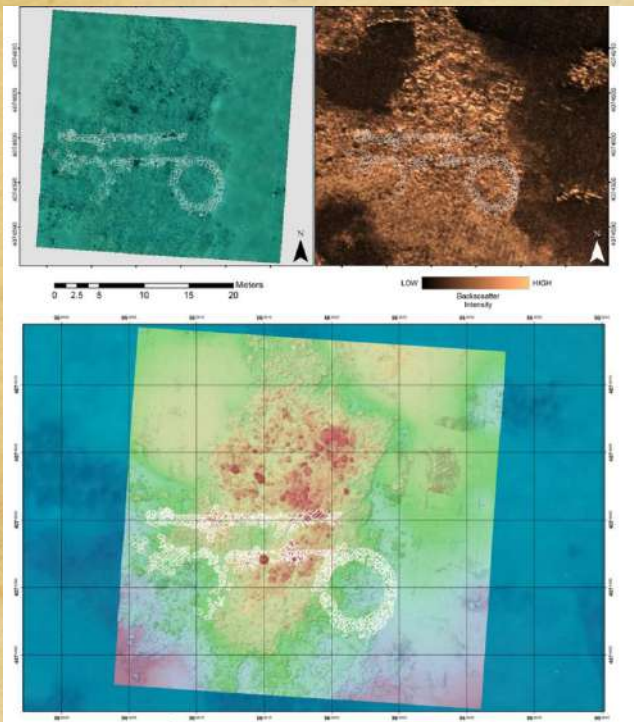


Εικόνα 8. Υποβρύχια φωτογραφίες των υπολειμμάτων των ξύλινων δοκών του μόλου.

Η σημαντικότερη ενάλια αρχαιολογική θέση της Μεθώνης είναι, αναμφίβολα, ο καταβυθισμένος προϊστορικός οικισμός. Ο οικισμός που βρίσκεται σε βάθος από 3 έως 6 μέτρα, μελετήθηκε από τον αρχαιολόγο Ηλία Σπονδύλη, ο οποίος με βάση τα κινητά ευρήματα τον χρονολόγησε στη μεσοελλαδική περίοδο. Ο οικισμός αποτυπώθηκε ηχοβολιστικά σε διάφορες ερευνητικές περιόδους, μεταξύ 2015 και 2024, ενώ



επίσης πραγματοποιήθηκε πυκνή τομογράφηση του για τον εντοπισμό και την αποτύπωση πιθανώς θαμμένων τμημάτων του κάτω από τα ιζήματα του πυθμένα. Το επιφανειακό και ορατό μέρος του καταβυθισμένου προϊστορικού οικισμού καλύπτει μια έκταση περίπου 20.000 τ. μ. Η υπο-επιφανειακή επέκτασή του κάτω από τα αμμόδη ιζήματα καλύπτει μια σημαντικά μεγαλύτερη έκταση καθιστώντας αυτή την υποθαλάσσια περιοχή, εξαιρετικά σημαντική αρχαιολογική θέση. Τμήματα της επιφανειακής έκφρασης του οικισμού αποτυπώθηκαν με φωτογραμμικές μεθόδους, ενώ νέες έρευνες προγραμματίζονται στο άμεσο μέλλον (Εικόνα 9)[5].



Εικόνα 9. Ορθομοσαϊκό, ηχοβολιστική αποτύπωση και ψηφιακό μοντέλο πυθμένα τμήματος του καταβυθισμένου προϊστορικού οικισμού.[5]

Ο υποθαλάσσιος αρχαιολογικός πλούτος της Μεθώνης αποτελεί ιδανική περίπτωση για την σχεδίαση και την ίδρυση ενός Εικονικού-Ψηφιακού Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων Μεθώνης. Προτείνεται η δημιουργία ενός Εικονικού Μουσείου, σε ένα μικρό χώρο στην πόλη της Μεθώνης, στο οποίο θα φιλοξενούνται δράσεις υποθαλάσσιας περιήγησης στις ενάλιες αρχαιότητες, με τεχνικές εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας VR/AR (Virtual Reality – VR, Augmented Reality – AR).

Το ψηφιακό υλικό που έχει ήδη συλλεγεί από τη δεκαετή ερευνητική δράση του Oceanus-Lab μπορεί να εμπλουτιστεί και να αποτελέσει τη βάση για το Εικονικό/Ψηφιακό Μουσείο. Η απομακρυσμένη πρόσβαση στο υλικό του Μουσείου είναι επίσης απαραίτητη, ενώ θα πρέπει να αναπτυχθεί οπτικό-ακουστικό υλικό (documentary films) ώστε να είναι διαθέσιμο στους απομακρυσμένους επισκέπτες.

Ένα ιδιαίτερο φυσιογραφικό χαρακτηριστικό της περιοχής, και συγκεκριμένα οι έντονες υδροδυναμικές συνθήκες, ευνοούν τις ψηφιακές δράσεις του Μουσείου, διότι μέσα από αυτές, ο επισκέπτης θα έρθει σε επαφή με ναυάγια τα οποία, στο πραγματικό περιβάλλον, είναι

είναι καλυμμένα από τα ιζήματα του πυθμένα.

Επιπλέον, σε επιλεγμένες αρχαιολογικές θέσεις όπως τα τρία αρχαία ναυάγια και ο προϊστορικός οικισμός, είναι δυνατόν να σχεδιαστούν υποθαλάσσιες διαδρομές επίσκεψης λειτουργώντας έτσι ως Υποθαλάσσιο Αρχαιολογικό Πάρκο. Ο κόλπος της Μεθώνης έχει όλα εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (αρχαιολογικά και φυσιογραφικά) για τη δημιουργία ενός υποθαλάσσιου πάρκου παράλληλα με τη λειτουργία του Εικονικού/Ψηφιακού Μουσείου.

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. Παπαθεοδώρου Γ. και Μ. Γεραγά (2024). «Θαλασσινά ταξίδια γεωαρχαιολογίας - Στα ελληνικά πελάγη και στη Μεσόγειο». Εκδόσεις Μέλισσα, ISBN-13: 9789602044506, ISBN-10: 9602044500.
2. Gkionis P., (2024). The Role of Geophysical Investigations for the Promotion of Underwater Cultural Heritage; A case study off Methoni, Greece. PhD Thesis submitted to Department of Geology, University of Patras, Greece.
3. Gkionis, P., Papatheodorou, G., Geraga, M., Fakiris, E., Christodoulou, D., Tranaka, K. (2020). A marine geoarchaeological investigation for the cultural anthesis and the sustainable growth of Methoni, Greece, Journal of Cultural Heritage, Vol. 42, <https://doi.org/10.1016/j.culher.2019.08.009>.
4. Gkionis, P., Papatheodorou, G., Geraga, M. (2021). The Benefits of 3D and 4D Synthesis of Marine Geophysical Datasets for Analysis and Visualisation of Shipwrecks, and for Interpretation of Physical Processes over Shipwreck Sites: A Case Study off Methoni, Greece. Journal Marine Science and Engineering, Vol 9, 1255.
5. Levy, T., Papatheodorou, G., Geraga, M., Christodoulou, D., Georgiou, N., Kordella, S., Gkionis, P., Spondylis, E., Michalis, M., Dimas, X., Tsoulakou, M., Kylafi, M., Vouvalidis, K., Tamberino, A., Clark, L., Reece, J., Cantu, K., Walsh, R., McDonald, C., Shtienberg, G. (2023). Digital underwater technologies in the Methoni bay cultural heritage project, Greece: interdisciplinary approaches and sustainability. Scientific Culture, Vol. 9, No. 1, pp. 51-88.
6. Gkionis P. and Oceanus-Lab team (2015). Significant Underwater Antiquities Uncovered in Greece. Hydro International. <https://www.hydro-international.com/content/article/significant-underwater-antiquities-uncovered-in-greece>.



Ο καθηγητής κ. Γ. Παπαθεοδώρου στο βήμα



Άποψη της αίθουσας του Πολιτιστικού Κέντρου Μεθώνης

Η διάλεξη του Γ. Παπαθεοδώρου, εκτός από την επιστημονική της πληρότητα έδωσε την ευκαιρία της ενημέρωσης των ενεργών πολιτών που την παρακολούθησαν.

Έβαλε επίσης «στο τραπέζι» δύο επιπλέον θέματα : (α) την ίδρυση ενός Εικονικού-Ψηφιακού Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων Μεθώνης και (β) σε επιλεγμένες αρχαιολογικές θέσεις όπως τα τρία αρχαία ναυάγια και ο προϊστορικός οικισμός, είναι δυνατόν να σχεδιαστούν υποθαλάσσιες διαδρομές επίσκεψης λειτουργώντας έτσι ως Υποθαλάσσιο Αρχαιολογικό Πάρκο.

(*) Υπενθυμίζεται ότι έχει εκδοθεί το 2013 ΦΕΚ για τη δημιουργία υποθαλάσσιου αρχαιολογικού χώρου στο χώρο των ναυαγίων κίωνων και σαρκοφάγων, έργο το οποίο έχει παραπεμφθεί στις ελληνικές καλένδες.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στην εκδήλωση δεν παραβρέθηκαν εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης ...

Τεχνητή Νοημοσύνη : το Κουτί της Πανδώρας ή το Κέρας της Αμάλθειας ; Ημερίδα στο Πολιτιστικό Κέντρο Μεθώνης – 20 Σεπτεμβρίου 2025



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

- 17.00 – 17.15 : Προσέλευση
17.15 – 17.30 : Χαιρετισμοί
17.30 – 19.30 : Διαλέξεις
- Τίμος Σελλής, Διευθυντής της Ερευνητικής Μονάδας «Αρχιμήδης» του Ερευνητικού Κέντρου «Αθηνά» με θέμα «Τεχνητή Νοημοσύνη και Εκπαίδευση»
 - Κατερίνα Πάστρα, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Τεχνητής Νοημοσύνης | Ερευνήτρια, Ινστιτούτο Επεξεργασίας της Γλώσσας (Ε.Κ. Αθηνά) | Επικεφαλής εργαστηρίου "Γλώσσα και Ρομπότ" με θέμα «Ζώντας με την Τεχνητή Νοημοσύνη: πώς ήδη αλλάζει τον κόσμο μας»
 - Μανώλης Ανδριωτάκης, Δημοσιογράφος | Συγγραφέας με θέμα «Η δύναμη της αυθεντικής φωνής στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης»
 - Ελένη Σπυράκου, Ερευνήτρια, Σχολή Χημικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου «Ηθικές προκλήσεις στις αναδυόμενες τεχνολογίες: Η περίπτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης»
- 19.30 – 19.45 : Διάλειμμα
19.45 – 21.00 : Στρογγυλό τραπέζι – Συζήτηση

Ιστοσελίδα εκδήλωσης : <https://ai-dialogues.athenarc.gr/>



Υπό την αιγίδα της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης νομού Μεσσηνίας

Με την ημερίδα ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις μας στη Μεθώνη και το αφιέρωμα στην Τεχνητή Νοημοσύνη.

Ο πρόεδρος του συλλόγου καλωσόρισε τους καταξιωμένους ομιλητές και τους ευχαρίστησε για την συμμετοχή τους στην εκδήλωση.

Ευχαρίστησε επίσης την Δρ. Γ. Κούτρικα, Διευθύντρια Ερευνών στο Ινστιτούτο Πληροφοριακών Συστημάτων (Ι.Π.ΣΥ.) του Ερευνητικού Κέντρου "Αθηνά", για την υποστήριξή της στη διοργάνωση του αφιερώματος για την Τεχνητή Νοημοσύνη, της σημερινής ημερίδας και το σχεδιασμό και χορηγία της ιστοσελίδας

<https://ai-dialogues.athenarc.gr/>.

Οι περιλήψεις των εισηγήσεων των ομιλητών που ακολουθούν έγιναν από τους ομιλητές με βάση τα κείμενα-

να που προέκυψαν από τη μετατροπή των ηχητικών των βίντεο σε word με εργαλείο της ΤΝ.

Η περίληψη της συζήτησης του στρογγυλού τραπεζιού έγινε από τον συντονιστή της.

ΤΙΜΟΣ ΣΕΛΛΗΣ (*) «Τεχνητή Νοημοσύνη και Εκπαίδευση»



Ο κ. Σελλής εκφράζει επιφυλάξεις για τον όρο «τεχνητή νοημοσύνη», εξηγώντας ότι η πλήρης κατανόηση της ανθρωπίνης νοημοσύνης είναι προϋπόθεση για την «τεχνητή» εκδοχή της. Ορίζει την ΤΝ ως συνδυασμό έξυπνων αλγορίθμων που λειτουργούν σωστά επειδή «τρέφονται» με πάρα πολλά δεδομένα και επιτυγχάνουν ταχύτητα και ακρίβεια σε κλίμακα. Με απλά λόγια η τεχνητή νοημοσύνη είναι αυτό που λέμε ένα συνδυασμός από έξυπνους αλγόριθμους. Αλγόριθμοι είναι οι διαδικασίες που ακολουθούμε μέσα σε έναν υπολογιστή για να γράψουμε ένα πρόγραμμα, για να λύσουμε ένα πρόβλημα, και η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι κάτι διαφορετικό. Είναι, όπως λέμε, ένα πρόγραμμα σε έναν υπολογιστή το οποίο είναι έξυπνο. Η μεγάλη διαφορά είναι ότι οι αλγόριθμοι τεχνητής νοημοσύνης λειτουργούν σωστά, όταν έχουν βασιστεί σε πάρα πολλά δεδομένα. Για παράδειγμα, είναι η αναζήτηση στο Google τεχνητή νοημοσύνη; Δεν το θεωρούσαμε

ποτέ τεχνητή νοημοσύνη, όμως όλοι μας καταλαβαίνουμε ότι το Google δουλεύει γιατί μέσα από κάποια διαδικασία είχε μαζέψει πάρα πολύ πληροφορία... και μπορεί πάρα πολύ γρήγορα να βρει σχετικά αποτελέσματα.

Επίσης ο κ. Σελλής παραραλλήλίζει τη σημερινή εποχή με μια νέα βιομηχανική επανάσταση που μετατοπίζει το κέντρο βάρους στη γνώση και στα δεδομένα. Στην ομιλία του επίσης αναφέρθηκε στις προτάσεις που κατατέθηκαν από την Συμβουλευτική Επιτροπή Τεχνητής Νοημοσύνης του Πρωθυπουργού.



Ειδικότερα αναφέρθηκε στην Εκπαίδευση. Η εισαγωγή της υπολογιστικής σκέψης σε συνδυασμό με την επιστήμη των δεδομένων και έννοιες τεχνητής νοημοσύνης, τόσο ως ξεχωριστά μαθήματα όσο και ενσωματωμένα σε παραδοσιακά αντικείμενα (ιστορία, φιλολογία, φυσικές επιστήμες) είναι πολύ σημαντική για την επόμενη ημέρα της εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα εφαρμογής και προτάσεις για πλατφόρμες και εκπαίδευση εκπαιδευτικών. Όποιο επάγγελμα και να ακολουθήσουν οι νέοι μας κάποτε θα βρεθούν μπροστά σε θέματα ανάλυσης – παράδειγμα να πάρουμε ένα σώμα από κείμενα, από δεδομένα να τα αναλύσουμε και να βγάλουμε κάποιο συμπέρασμα. Σε αυτή την κατεύθυνση τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης είναι πολύ χρήσιμα.

Αλλά και αν σκεφτούμε την διδασκαλία της ιστορίας, μπορούμε αντί να διδάσκουμε την ιστορία «γραμμικά» ως προς τον χρόνο, να την διδάσκουμε για παράδειγμα γεωγραφικά – ποιες ήταν οι ιστορικές περιόδους στην Μεθώνη και τί συμβάντα έγιναν;

Μεταξύ των προτάσεων που έγιναν είναι να φτιαχτεί μια κεντρική πλατφόρμα που θα βοηθάει την διδασκαλία και τη μάθηση της τεχνητής νοημοσύνης σε όλα τα επίπεδα, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά και για την δια βίου μάθηση.

Επιπλέον η τεχνητή νοημοσύνη βοηθά στην δημιουργία συστημάτων AI tutors, ώστε να μπορεί οποιοδήποτε παιδί να κάτσει μπροστά σε έναν υπολογιστή και να έχει έναν φροντιστή με εξατομικευμένη ανατροφοδότηση.

Υποστήριξη μαθητών και εκπαιδευτικών

Εισαγωγή εργαλείων με προσοχή και μεθοδικότητα, καθώς ο αντίκτυπος αυτών των εργαλείων στα μαθησιακά αποτελέσματα και στη συναισθηματική και κοινωνική ευημερία των μαθητών δεν είναι ακόμη πλήρως κατανοητός.

- Παράδειγμα: εκπαιδευτικά συστήματα ΤΝ (AI tutors) που υποστηρίζουν τους μαθητές, ώστε να μαθαίνουν με τον δικό τους ρυθμό και να λαμβάνουν εξατομικευμένη ανατροφοδότηση.
- Παράδειγμα: η ΤΝ μπορεί να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στη δημιουργία λεπτομερών και αποτελεσματικών σχεδίων μαθημάτων, απλοποιώντας τη διαδικασία σχεδιασμού των μαθημάτων και διασφαλίζοντας ότι επιτυγχάνονται όλοι οι μαθησιακοί στόχοι.

Τέλος, ο κ. Σελλής αναφέρει τους κινδύνους και τις ηθικές προκλήσεις: ιδιωτικότητα, ποιότητα/προέλευση δεδομένων, ανάγκη ρυθμιστικών πλαισίων και υπεύθυνης χρήσης, ενώ υπογραμμίζει την ανάγκη μέτρου και στρατηγικής.

Η ιδιωτικότητα είναι από τα κυριότερα θέματα στην ψηφιακή εποχή καθώς υπάρχει κόσμος που λέει ότι δεν υπάρχει πια ιδιωτικότητα, ειδικά με την τόσο μεγάλη «εισβολή» των δικτύων κοινωνικής δικτύωσης στη ζωή μας. Σκεπτόμενοι την εκπαίδευση, κανένας δεν έχει ακόμα στοιχεία που να δείχνει ποιος είναι ο αντίκτυπος του να βάλουμε τέτοιες τεχνολογίες στην εκπαίδευση, ειδικά ως προς την ιδιωτικότητα των μαθητών.

Τεχνητή Νοημοσύνη – Το αύριο

- Ραγδαία ανάπτυξη εφαρμογών
- Πολλές καλές πρακτικές από άλλες χώρες (Φινλανδία, Σουηδία, Νότια Κορέα, κλπ)
- Μην ξεχνάμε τον στόχο: αναλυτική και αλγοριθμική σκέψη
- Με μέτρο στην χρήση του όρου «Τεχνητή Νοημοσύνη»
- Μεγάλη σημασία στα δεδομένα

Εν κατακλείδι, ο κ. Σελλής με την παρουσίασή του αναδεικνύει την Τεχνητή Νοημοσύνη ως τεχνολογικό και παιδαγωγικό «ορίζοντα» με μεγάλες δυνατότητες, που απαιτεί στρατηγική, δεδομένα υψηλής ποιότητας, ηθική θωράκιση και μεθοδική αξιολόγηση, ενώ μας καλεί να προχωρήσουμε με μέτρο, επένδυση στη γνώση και σεβασμό στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής γλώσσας και παιδείας.

(*) Ο **Τίμος Σελλής** είναι **Διευθυντής της Ερευνητικής Μονάδας «Αρχιμήδης»** στο Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά» και έχει διατελέσει ερευνητής στη Facebook, καθώς και μέλος ΔΕΠ σε πανεπιστήμια όπως το Πανεπιστήμιο του Maryland (ΗΠΑ), το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το RMIT University (Αυστραλία) και το Swinburne University of Technology (Αυστραλία). Τιμήθηκε με το Presidential Young Investigator Award στις ΗΠΑ (1991), είναι IEEE Fellow (2009) και ACM Fellow (2013), ενώ διετέλεσε Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας της Ελλάδας.

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ : ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Ομιλήτριες και ομιλητές : Τίμος Σελλής – Κατερίνα Πάστρα – Μανώλης Ανδριωτάκης – Έλενη Σπυράκου
Συντονιστής : Αντώνης Τσιρίγος



Από αριστερά : Αντ. Τσιρίγος, Αικ. Πάστρα, Τίμος Σελλής, Ελ. Σπυράκου, Μαν. Ανδριωτάκης

Οι γνώμες των ειδικών επιστημόνων για τις επιπτώσεις της ραγδαίας εξάπλωσης των εφαρμογών της ΤΝ διχάζονται.

Διακεκριμένοι επιστήμονες εκφράζουν απόψεις οι οποίες παραπέμπουν στο «Κέρας της Αμάλθειας» ενώ άλλοι, επίσης διακεκριμένοι, εκφράζουν τον προβληματισμό τους και μας θυμίζουν το «Κουτί της Πανδώρας».

Σε αυτό θα πρέπει να προστεθούν αφενός ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας με έπαθλο την κυριαρχία στο θέμα της ΤΝ και αφετέρου ο ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών «κολοσσών» οι οποίες κυριαρχούν στον τομέα με στόχο προσέλκυση ταλαντούχων επιστημόνων και επενδυτικών κεφαλαίων. Για το ευρύ κοινό η ΤΝ παρουσιάζει ένα «θολό τοπίο» μέσα στο οποίο εμπλέκονται : η υπερβολική αισιοδοξία, η αντικειμενική άγνοια για το τι μπορεί να κάνει η ΤΝ, η καταστροφολογία, η απόκρυψη ή η υποβάθμιση προβλημάτων, αλλά και συνειδητά ψέματα.

Το «στρογγυλό τραπέζι» αποτελούσε μοναδική ευκαιρία για ενημέρωση των παρισταμένων και ξεκαθάρισμα, κατά το δυνατόν, του θολού τοπίου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω το Δ. Σ. του συλλόγου έθεσε υπόψη των ομιλητριών και των ομιλητών τρεις ομάδες θεμάτων για συζήτηση.

1. Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) και η απαιτούμενη ηλεκτρική ενέργεια για την λειτουργία των Κέντρων Επεξεργασίας Δεδομένων (Data Centers) – Ανάγκες νερού ψύξης και συναφείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
2. Η σχέση της ΤΝ με την βιώσιμη ανάπτυξη – Μπορεί να την υποστηρίξει και πως ;
3. Μπορεί η ΤΝ να χρησιμοποιηθεί για την προστασία και την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος και τον πολιτισμό γενικότερα ;

Ερωτήματα έθεσαν αρκετοί από το κοινό και ειδικότερα οι παρισταμένοι μαθητίες και μαθητές.

Η διευθύντρια του Γυμνασίου Μεθώνης κ. Αικ. Πλακούδα παρουσίασε τα συμπεράσματα των εργασιών



Πάνω : Τίμος Σελλής, Αικ. Πάστρα
Κάτω : Μαν. Ανδριωτάκης, Ελ. Σπυράκου

μαθητριών και των μαθητών αναφορικά με την χρήση των εργαλείων ΤΝ.

Τα συμπεράσματα της συζήτησης ήταν (συνοπτικά) :

- Η κοινή άποψη όλων ότι **επείγει η ρύθμιση της αγοράς της ΤΝ** (η Ευρώπη έχει κάνει ένα δειλό βήμα, ενώ οι ΗΠΑ αρνούνται κάθε είδους ρύθμιση).

- Το θέμα της **απαιτούμενης ενέργειας για την λειτουργία των υπολογιστών, όπως και το συναφές θέμα του αναγκαίου νερού ψύξης** δεν έχουν προσδιοριστεί επαρκώς από τις εταιρείες ΤΝ.

Υπάρχει από πλευράς τους μία τάση «υποβάθμιση αυτών των αναγκών και από άλλες πλευρές τονίζονται οι σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της αύξησής του.

Τα αποτελέσματα πάντως είναι : ο στόχος της πράσινης μετάβασης έχει «θολώσει», ο κόσμος επιστρέφει στο πετρέλαιο και την πυρηνική ενέργεια, η ασφάλεια στην προσφορά ενέργειας αντιμετωπίζει κινδύνους χωρίς προηγούμενο και η παγκόσμια οικονομία ενδέχεται να οδεύει σε ένα κύκλο υψηλού πληθωρισμού.

- **Επισημάνθηκε επίσης ότι η ΤΝ στην πορεία ανάπτυξης και βελτίωσής της θα μπορούσε να αναπτύξει λιγότερο ενεργοβόρους αλγορίθμους και υποδείγματα εξοικονόμησης ενέργειας.**

- **Για το θέμα της βιώσιμης ανάπτυξης** αναφέρθηκε η **αλληλεπίδραση των πολιτικών με τους επιστήμονες**, που αποτελεί ένα αγκάθι. Πόσο δύσκολο είναι τα ερευνητικά αποτελέσματα να τα εφαρμόσουμε μέσα στην κοινωνία, σε πραγματικό χρόνο, όταν ο χρόνος πιέζει ;

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η θετική ή αρνητική επίδραση της ΤΝ στη βιώσιμη ανάπτυξη **είναι ένα θέμα εξόχως πολιτικό.**

- **Ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων έγινε** όταν τέθηκε το ερώτημα για την αξιοποίηση της ΤΝ στα θέματα πολιτισμού. Αναφέρθηκε ότι πολλά πράγματα που γίνονται εδώ και πολλά χρόνια με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας. Έχει γίνει πιο ευχάριστη η εμπειρία του επισκέπτη και να μπορεί να βλέπει κάποια πράγματα τρισδιάστατα, με το κάστρο πλήρες, όπως ήταν παλιά και τα λοιπά. Μπορεί να δοθούν να όλα τα ιστορικά στοιχεία με έναν πιο ενδιαφέροντα τρόπο και πιο διαδραστικό.

συνέχεια στην σελ. 16

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευτούν οι εισηγήσεις της κ. Κατερίνας Πάστρα, της κ. Ελένης Σπυράκου και του κ. Μανώλη Ανδριωτάκη

ΕΙΔΗΣΕΙΣ & ΑΠΟΦΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ Προσδοκίες και κίνδυνοι



Τρία χρόνια μετά την θεαματική «εισβολή» της ΤΝ στη ζωή μας δεν περνάει ημέρα που να μην υπάρχει κάποια σχετική είδηση στα ΜΜΕ. Εκδίδονται βιβλία, γράφονται άρθρα, στο διαδίκτυο έχει αναπτυχτεί έντονος διάλογος – άλλοτε υποστηρικτικός και άλλοτε με μεγάλες επιφυλάξεις.

Η ΤΝ φέρνει μια μεγάλη ανατροπή στα όσα μέχρι σήμερα γνωρίζαμε και μέχρι τώρα δεν υπάρχει ρυθμιστικό πλαίσιο για τις εφαρμογές της.

Στο επίκεντρο των φετινών μας εκδηλώσεων ήταν το αφιέρωμα για την Τεχνητή Νοημοσύνη, εφαρμογές της οποίας εφαρμόζονται ήδη για θέματα Πολιτισμού, Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης (αποτελούν τους τρεις σκοπούς του συλλόγου μας).

Άλλωστε για την ΤΝ επιδεικνύουν ενδιαφέρον πολιτιστικοί φορείς, όπως για παράδειγμα το Ιστορικό μουσείο – αρχείο Ύδρας διοργάνωσε τον περασμένο Σεπτέμβριο διάλεξη με θέμα "Τεχνητή Νοημοσύνη, πού η αλήθεια και πού το ψέμα», με ομιλητή τον ευρωβουλευτή κ. Στ. Κούλογλου.

Εκτιμώντας ότι τα μέλη, οι φίλες και οι φίλοι μας ενδιαφέρονται για το θέμα αποφασίσαμε να δημοσιεύουμε πληροφορίες για τις εξελίξεις της ΤΝ και ξεκινάμε από αυτό το τεύχος.

Στη συνέχεια θα υπάρχουν σχετικές αναρτήσεις στην ιστοσελίδα <https://ai-dialogues.athenarc.gr/>, η οποία σχεδιάστηκε και συντηρείται από την Μονάδα «Αρχιμήδης» του ερευνητικού κέντρου ΑΘΗΝΑ στο πλαίσιο της συνεργασίας μας για το αφιέρωμα στην Τεχνητή Νοημοσύνη.

Στην ιστοσελίδα αυτή μπορείτε να μπαίνετε μέσω του σχετικού εικονιδίου της ιστοσελίδας του συλλόγου (www.methoni-castle.gr).

➤ Η ΤΝ θα επηρεάσει όλες τις δραστηριότητες και όλες τις περιοχές του πλανήτη. Ακόμα και οικονομική κρίση είναι πιθανή σύμφωνα με τους οικονομικούς αναλυτές για τις προβλέψεις της πορείας των αγορών το 2026.

Πρόσφατη δημοσκόπηση του Reuters και οι προβλέψεις μεγάλων τραπεζών (UniCredit, BofA, Deutsche Bank) συγκλίνουν στο ότι το 2026 θα υπάρξει αύξηση των χρηματιστηριακών δεικτών (μικρότερη πάντως από εκείνη του 2025) με επισήμανση αρκετών κινδύνων.

Οι κίνδυνοι αναλύονται σε δημοσκόπηση της Bank of America στην οποία έλαβαν μέρος 238 επενδυτικά κεφάλαια.

Μεγαλύτερος κίνδυνος είναι το σπάσιμο της «φούσκας» της τεχνητής νοημοσύνης (38%), διπλάσιος από το δεύτερο κίνδυνο που είναι η άτακτη άνοδος των αποδόσεων των ομολόγων (19%).

Η UniCredit επισημαίνει ότι αν ο ενθουσιασμός για την ΤΝ μειωθεί θα υπάρξει «ξεπούλημα» των μετοχών και σπάσιμο της φούσκας.

Επομένως η ΤΝ μπορεί να αποδειχτεί «δίκωπο μαχαίρι», από τη μια να τροφοδοτεί την καινοτομία και τα κέρδη και από την άλλη να δημιουργεί προβλήματα στην απασχόληση, ηθικά προβλήματα και να αμφισβητείται η βιωσιμότητά της.

Είναι βέβαιο ότι η εκθετική ανάπτυξη και χρήση της ΤΝ, σε συνδυασμό με τις γεωπολιτικές εξελίξεις, θα καθορίσουν τη μορφή που θα πάρει η οικονομία το 2026.

➤ Άρρηκτα συνδεδεμένη με την ΤΝ είναι η παραγωγή και χρήση των «ανθρωποειδών ρομπότ».

Τα «ανθρωποειδή ρομπότ» είναι, όπως δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της Nvidia, τα ανθρωπόμορφα ρομπότ είναι «το ChatGPT των ρομπότ για κάθε χρήση». Έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν ως οικιακοί βοηθοί, ως τεχνίτες, ως βοηθοί χειρουργών και έχουν αδιανόητες δυνατότητες.

Στον αδυσώπητο ανταγωνισμό ΗΠΑ – Κίνας υπάρχει ένα μικρό προβάδισμα των ΗΠΑ στην ΤΝ (το οποίο αμφισβητείται πλέον από την κινέζικη DeepSeek) ενώ η Κίνα προηγείται στην παραγωγή και ανάπτυξη των ανθρωποειδών μηχανών.

Ο πρόεδρος της Κίνας, της χώρας με το τεράστιο εμπορικό πλεόνασμα των 1,2 τρισεκατομμυρίων \$ το 2025, ανακοινώνοντας το 15ετές αναπτυξιακό σχέδιο ανακοίνωσε ότι ένας από κύριους στόχους του είναι «η εμπέδωση της τεχνητής νοημοσύνης και ειδικότερα της ρομποτικής και των αυτοκινούμενων οχημάτων».

Σημειώνεται ότι η Κίνα ετοιμάζεται για μαζική παραγωγή ρομπότ το 2026 ενώ ο Μασκ δήλωσε ότι το 2026 θα έχει παραγωγή χιλιάδων ρομπότ Optimus, αλλά μέχρι τώρα δεν έχει πουλήσει ούτε ένα (!).

➤ Οι αμοιβές των στελεχών των εταιρειών ΤΝ στις ΗΠΑ έχουν ξεπεράσει κάθε όριο.

Δεν έχουμε μόνο εκθετική αύξηση της τεχνολογικής προόδου, αλλά και εκρηκτική αύξηση των αμοιβών.

Το Business Insider γράφει ότι «πρέπει να ξεχάσουμε τα αστρονομικά πακέτα της Wall Street ή των αθλητών όπως ο Κριστιάνο Ρονάλντο».

Σήμερα, το πραγματικό «χρυσάφι» βρίσκεται στα νευρωνικά δίκτυα, στις γραμμές κώδικα και στα αχανή σύνολα δεδομένων, και αρχιτέκτονες αυτών των θαυμάτων πληρώνονται, κυριολεκτικά, σαν να έχουν ανακαλύψει το «Ελντοράντο» του 21ου αιώνα, συχνά με 9ψήφια πακέτα αμοιβών.

Αυτή η τάση υπογραμμίζει την έντονη μάχη μεταξύ των τεχνολογικών κολοσσών για την κυριαρχία στον χώρο της ΑΙ για την προσέλκυση ταλέντων.



Ειδικότερα, η Meta έχει προσφέρει τουλάχιστον 10 «χρυσά» πακέτα, ύψους έως και 300 εκατ. δολαρίων, σε διάστημα τεσσάρων ετών, σε κορυφαίους ερευνητές της OpenAI για αυτό που αποκαλεί Εργαστήριο Υπερευφυΐας (Superintelligence Lab) σύμφωνα με το Wired. Ο Σαμ Αλτμαν ισχυρίστηκε τον Ιούνιο ότι ο κολοσσός προσέφερε στους εργαζομένους της OpenAI μπόνους υπογραφής 100 εκατ. δολαρίων για να αποχωρήσουν και να ενταχθούν στο δυναμικό του.

Η Meta, έχοντας επενδύσει δισ. στο λεγόμενο σύμπαν metaverse, προσπαθεί τώρα να προσελκύσει τα μεγαλύτερα talenta της AI για να υλοποιήσει το όραμα του Μαρκ Ζούκερμπεργκ για την ανάπτυξη εξατομικευμένης AI για όλους.

Η τεχνητή νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει περισσότερο πλούτο από ό,τι έχει αποκτήσει ποτέ ένας άνθρωπος, εκτιμά ο δισεκατομμυριούχος επιχειρηματίας και επενδυτής Μαρκ Κιούμπαν.

Μάλιστα ο Κιούμπαν προβλέπει ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα βοηθήσει στη δημιουργία του πρώτου τρισεκατομμυριούχου στον κόσμο.

Όμως ενώ οι γκουρού της AI λαμβάνουν τεράστιες προσφορές, χιλιάδες εργαζόμενοι στον τομέα της τεχνολογίας βλέπουν την εργασιακή τους ασφάλεια να καταρρέει.

Η Microsoft ανακοίνωσε πρόσφατα ότι θα απολύσει 9.000 εργαζομένους, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό των περικοπών στην εταιρεία μέχρι στιγμής φέτος σε περίπου 15.000.

Περισσότεροι από 600.000 εργαζόμενοι στον τομέα της τεχνολογίας έχουν χάσει τις δουλειές τους από τότε που το Layoffs.fyi άρχισε να παρακολουθεί τις περικοπές στον κλάδο το 2022.

Αυτές οι περικοπές σημειώνονται καθώς οι εταιρείες τεχνολογίας έχουν περάσει σχεδόν τρία χρόνια «ισχών αγελάδων» έπειτα από υπερπροσλήψεις και συσσώρευση ταλέντων κατά τη διάρκεια της κορύφωσης της πανδημίας COVID-19. Περισσότεροι από 600.000 εργαζόμενοι στον τομέα της τεχνολογίας έχουν χάσει τις δουλειές τους από τότε που το Layoffs.fyi άρχισε να παρακολουθεί τις περικοπές στον κλάδο το 2022.

➤ Sovereign AI (Κυρίαρχη ΤΝ)

Η κυρίαρχη τεχνητή νοημοσύνη αναφέρεται στην ικανότητα μιας χώρας να αναπτύσσει ανεξάρτητα και να αναπτύσσει τεχνητή νοημοσύνη βασιζόμενη στις δικές της υποδομές, δεδομένα, μοντέλα και talenta. Αυτό επιτρέπει σε μια χώρα να ενισχύει την καινοτομία, να προωθεί την οικονομική ανάπτυξη και να προωθεί στρατηγικούς στόχους—διατηρώντας παράλληλα τον πλήρη έλεγχο σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής της τεχνητής νοημοσύνης.

Έρευνα (*) της συμβουλευτικής εταιρείας Accenture H μελέτη με τίτλο «Sovereign AI: Own your AI future» (Δεκέμβριος 2025) αποκαλύπτει την εκρηκτική στροφή προς Sovereign AI για πλήρη αυτονομία και ανταγωνιστικότητα.

Σύμφωνα με τη μελέτη οι τομείς οι οποίοι θα ηγηθούν της υιοθέτησης λύσεων ΤΝ είναι οι τράπεζες (76%), οι δημόσιες υπηρεσίες (69%) και οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (70%).

Παράλληλα όμως διαπιστώνεται ότι οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί αναζητούν μια ισορροπία μεταξύ του ελέγχου των δεδομένων και της πρόσβασης στην παγκόσμια καινοτομία, με το 65% να αναγνωρίζει ότι δεν μπορεί να παραμείνει ανταγωνιστικό χωρίς να αξιοποιεί παρόχους τεχνολογίας.

Για μια ακόμα φορά η ΤΝ λειτουργεί σαν δίκτυο μαχαίρι.



(*) Περίληψη της έρευνας είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο.

Αναζητήστε την στον σύνδεσμο

<https://www.forbesgreece.gr/story/3963681/meleti-accenture-i-europsi-epidiokai-megaluteri-autonomia-kai-kuriarxia-stin-texniti-noimosuni-ai-sovereignty>

➤ Future of life institute : τα μέτρα ασφάλειας της ΤΝ



Δείκτης Ασφάλειας
Τεχνητής Νοημοσύνης,
οκτώ κορυφαίων
εταιρειών Τεχνητής
Νοημοσύνης

Το χειμώνα του 2025 εκδόθηκε από μια ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων αξιολόγησης τις πρακτικές ασφάλειας οκτώ κορυφαίων εταιρειών Τεχνητής Νοημοσύνης (πρόκειται για την τρίτη έκδοση) :

OpenAI, Anthropic, Meta, DeepSeek, xAI, Z.ai, Google DeepMind και Alibaba Cloud.

Τα πιο σημαντικά κενά υπάρχουν στους τομείς της αξιολόγησης κινδύνου, του πλαισίου ασφάλειας και της ανταλλαγής πληροφοριών (που προκαλούνται από την περιορισμένη γνωστοποίηση), τα αδύναμα στοιχεία συστηματικών διαδικασιών ασφάλειας και την άνιση υιοθέτηση ισχυρών πρακτικών αξιολόγησης.

Η υπαρκτική ασφάλεια παραμένει η βασική δομική αδυναμία του κλάδου. Όλες οι εταιρείες που εξετάστηκαν τρέχουν προς την Τεχνητή Νοημοσύνη (AGI)/υπερ-νοημοσύνη χωρίς να παρουσιάζουν σαφή σχέδια για τον έλεγχο ή την ευθυγράμμιση μιας τέτοιας τεχνολογίας. Παρά τις δημόσιες δεσμεύσεις, οι πρακτικές ασφαλείας των εταιρειών εξακολουθούν να μην ανταποκρίνονται στα αναδυόμενα παγκόσμια πρότυπα.

Ενώ πολλές εταιρείες ευθυγραμμίζονται εν μέρει με αυτά τα αναδυόμενα πρότυπα, το βάθος, η εξειδίκευση και η ποιότητα εφαρμογής παραμένουν άνισες, με αποτέλεσμα πρακτικές ασφαλείας που δεν πληρούν ακόμη την αυστηρότητα, τη μετρησιμότητα ή τη διαφάνεια που προβλέπεται από πλαίσια όπως ο Κώδικας Πρακτικής της ΕΕ για την ΤΝ.

Περισσότερες πληροφορίες στον σύνδεσμο <https://futureoflife.org/>.



Καινοτόμος προσέγγιση στη σχέση πολιτιστικής κληρονομιάς και βιοποικιλότητας

Με την παρουσία της Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη και εκπροσώπων της επιστημονικής κοινότητας και αρμόδιων φορέων, πραγματοποιήθηκε στις 3 Απριλίου 2025 η **επίσημη παρουσίαση του έργου ΒΙΑΣ (Βιοποικιλότητα στους Αρχαιολογικούς Χώρους)** στο αμφιθέατρο της Εθνικής Πινακοθήκης. Το έργο αποτελεί συνεργασία του Υπουργείου Πολιτισμού, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ).



Η Ελλάδα, με τη μοναδική φυσική και πολιτιστική της κληρονομιά, ακολουθεί τη σύγχρονη τάση μιας ενιαίας ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού της τοπίου.

Στο πλαίσιο αυτό, τον Αύγουστο του 2022, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α. και το ΕΚΠΑ υπέγραψαν προγραμματική σύμβαση για την καταγραφή της βιοποικιλότητας σε 20 εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους. Ορισμένοι από αυτούς ανήκουν στα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, ενώ άλλοι συμπίπτουν με περιοχές του δικτύου Natura 2000. Σε τρεις περιπτώσεις (Δελφοί, Μετέωρα, Ολυμπία), συντρέχουν και οι δύο αυτοί χαρακτηρισμοί.

Οι αριθμοί αποτυπώνουν το μέγεθος του έργου: 49 ερευνητές πραγματοποίησαν 586 ημέρες δειγματοληψιών και 90 ημέρες εργαστηριακών αναλύσεων.

Οι εργασίες πεδίου ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 2023 και ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2024, με **συνολικό προϋπολογισμό 258.500 ευρώ (προ ΦΠΑ).**

Το έργο ΒΙΑΣ ανέδειξε 10.460 είδη χλωρίδας και πανίδας στους 20 αρχαιολογικούς χώρους, εκ των οποίων 4.403 είναι μοναδικές καταγραφές. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν τον σημαντικό ρόλο των αρχαιολογικών χώρων στη διατήρηση της ελληνικής βιοποικιλότητας, υπογραμμίζοντας την ανάγκη ολοκληρωμένων στρατηγικών προστασίας και ανάδειξής τους.

ΠΗΓΗ : ΥΠΠΟ_03/04/2025

✓ Άρθρο στο BBC για το ΒΙΑΣ

Την Πέμπτη 8 Ιανουαρίου 2026 δημοσιεύτηκε ως βασικό άρθρο στην ιστοσελίδα του BBC αφιέρωμα για το έργο Βιοποικιλότητα στους Αρχαιολογικούς Χώρους (ΒΙΑΣ). Στο εκτενές κείμενο αναδεικνύεται ο ιδιαίτερος ρόλος των αρχαιολογικών χώρων ως κοιτίδων βιοποικιλότητας. Οι αρχαιολογικοί χώροι διατηρήθηκαν επί πολλές δεκαετίες αναλλοίωτοι ενώ το φυσικό περιβάλλον τους διατηρήθηκε, καθιστώντας τους φιλόξενους για πολλά είδη χλωρίδας και πανίδας.

Αναδεικνύεται έτσι η σημασία τους και στην προστασία της βιοποικιλότητας. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τα αποτελέσματα του ΒΙΑΣ αλλά και από παρεμφερείς έρευνες από το Περού και την Ιταλία που παρουσιάζονται επίσης στο άρθρο.

✓ Υπογραφή της σύμβασης ΒΙΑΣ II (Οκτώβριος 2025)

Η προστασία και η ανάδειξη της βιοποικιλότητας σε αρχαιολογικούς χώρους της χώρας, σε άμεση συνάρτηση με την πολιτιστική τους κληρονομιά, αποτελεί το αντικείμενο της νέας Προγραμματικής Σύμβασης Πολιτισμικής Ανάπτυξης «Βιοποικιλότητα στους Αρχαιολογικούς Χώρους – ΒΙΑΣ II». Η σύμβαση υπεγράφη από την Υπουργό Πολιτισμού, κ. Λίνα Μενδώνη, τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Σταύρο Ν. Παπασταύρου, τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθ. Γεράσιμο Σιάσο, τον Διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Καθ. Δημοσθένη Σαρηγιάννη, τον Αντιπρύτανη Έρευνας και Καινοτομίας του ΕΚΠΑ και Πρόεδρο της Επιτροπής Ερευνών, Καθ. Ευστάθιο Ευσταθόπουλο, και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΟΦΥΠΕΚΑ, κ. Κωνσταντίνο Τριάντη.

Το έργο «ΒΙΑΣ II», συνολικού προϋπολογισμού 1.090.120 ευρώ, αποτελεί τη συνέχεια του ιδιαίτερα επιτυχημένου «ΒΙΑΣ I».

Το ΒΙΑΣ II (2025-2027): Επεκτείνει την έρευνα με 35 μελέτες σε αρχαιολογικούς χώρους όλης της χώρας.



Φωτογραφία από την υπογραφή της σύμβασης

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ

Όταν ενημερωθήκαμε για την υπογραφή της πρώτης σύμβασης (ΒΙΑΣ I) και διαπιστώσαμε ότι το κάστρο Μεθώνης δεν συμπεριλαμβανόταν στους χώρους καταγραφής της βιοποικιλότητας προσπαθήσαμε, χωρίς θετικό αποτέλεσμα, να το εντάξουμε (επιστολή μας ΣΦΚΜ/25/23-10-2023 προς Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.).

Στο χώρο του κάστρου δεν έχουν γίνει ανασκαφές και ο ετήσιος καθαρισμός αφορά περιορισμένο τμήμα των 93 στρεμμάτων που καταλαμβάνει το μνημείο.

Σε ένα μεγάλο μέρος του χώρου δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση για αιώνες (από το 1200 μέχρι το 1828 οπότε αποχώρησε ο Ιμπραήμ) και είναι πολύ πιθανόν να εντοπιστούν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις πανίδας και χλωρίδας.

Δεν γνωρίζουμε αν το κάστρο Μεθώνης συμπεριλαμβάνεται στο έργο ΒΙΑΣ II. Έχουμε όμως ζητήσει από τον Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α. να μας ενημερώσει σχετικά και ανάλογα θα ενεργήσουμε.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΘΩΝΗΣ

Εκτός από το εμβληματικό κάστρο, του οποίου οι επείγουσες εργασίες αποκατάστασης και ανάδειξης δεν έχουν ξεκινήσει, υπάρχουν και άλλα μνημεία τα οποία χρειάζονται ανάλογες επείγουσες εργασίες.

Θα ασχοληθούμε με τέσσερα από αυτά, από τα οποία δύο είναι νεότερα μνημεία (φάρος Σαπιέντζας και τοξωτό γεφύρι) και τα άλλα δύο παλαιότερα (βυζαντινή εκκλησία Αγίου Βασιλείου και βενετικό πηγάδι στην πλατεία Συγγρού).

ΦΑΡΟΣ ΣΑΠΙΕΝΤΖΑΣ – ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

Ανακηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο το 2022 μετά από τριετή επίμονη προσπάθεια του συλλόγου μας.



Το εντυπωσιακό μνημείο κινδυνεύει με κατάρρευση

Σχεδόν τέσσερα χρόνια μετά την ανακήρυξή του δεν έχει γίνει κάποια ενέργεια για την διάσωσή του, ούτε καν μελέτη ή έστω προμελέτη.

ΤΟΞΩΤΟ ΓΕΦΥΡΙ – ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ



Το δεύτερο νεότερο μνημείο έχει αφαιρεθεί απροστάτευτο στη φθορά του χρόνου και έχει υποστεί βλαπτικές και παράνομες παρεμβάσεις τόσο από το Δήμο όσο και από τον ΟΤΕ.

Ο ΣΦΚΜ προσπαθεί εδώ και μια δεκαετία να διασώσει

και να αναδείξει το μνημείο, με επιστολές, Δελτία Τύπου και σχετική αρθρογραφία.

Έχουν γίνει αυτοψίες αλλά δεν γίνει καμία ενέργεια προστασίας και αποκατάστασης, για ανάδειξη φυσικά ούτε λόγος.

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΟ ΠΗΓΑΔΙ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΣΥΓΓΡΟΥ



Εικόνα εγκατάλειψης παρουσιάζει το πηγάδι της περιόδου της δεύτερης βενετοκρατίας της πόλης (1686 - 1715).

Περίτεχνοι πωρόλιθοι του στομίου του λείπουν, όπως και πλάκες του δαπέδου του. Τα μικρά κανόνια που το πλαισιώνουν είναι σε διαδικασία διάλυσης εξαιτίας της προχωρημένης οξείδωσης και τοποθετημένα σε πρόχειρα στηρίγματα. Ένα από αυτά βρίσκεται εκτός της βάσης του, πεσμένο στο σκάμμα που το περιβάλλει.

Οι ανακοινώσεις για την αποκατάσταση του μνημείου, τον καλλωπισμό του περιβάλλοντος χώρου και το φωτισμό του δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ



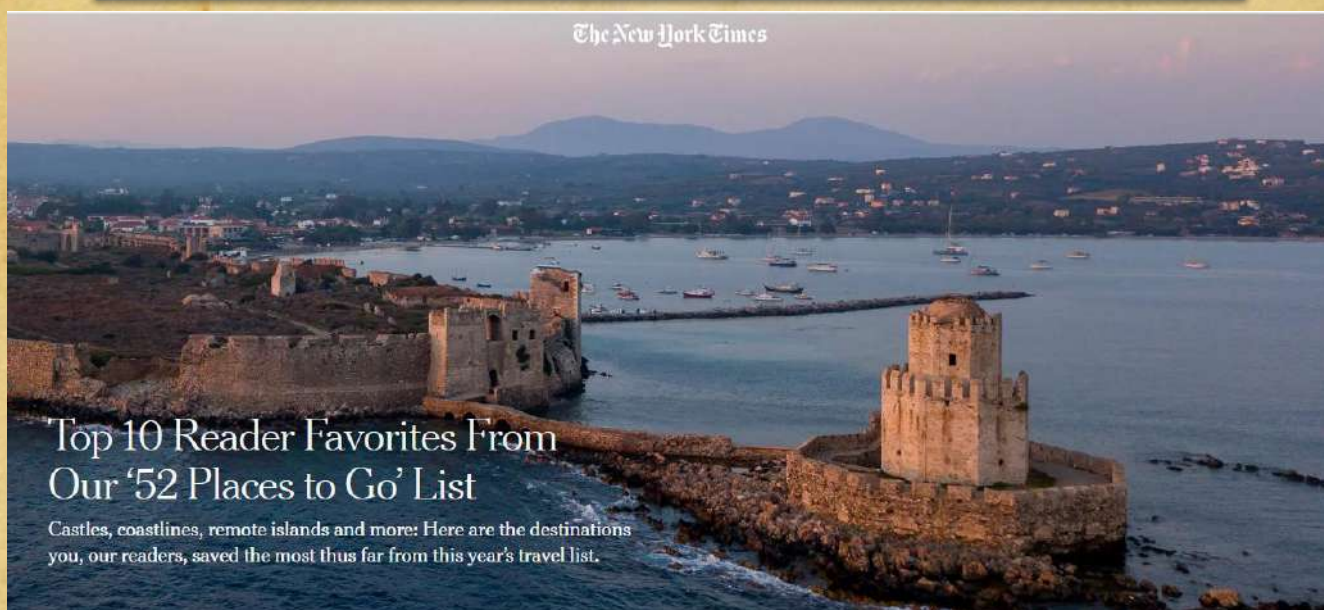
Σημαντικό βυζαντινό μνημείο πολύ κοντά στον σημερινό οικισμό είναι ο εγγεγραμμένος σταυροειδής ναός του Αγίου Βασιλείου (10^{ου} – 11^{ου} αιώνας).

Περιβάλλεται από κατάφυτο δημόσιο χώρο και θα μπορούσε να αποτελεί ένα χώρο που θα επισκέπτονταν οι ντόπιοι και οι επισκέπτες της πόλης.

Παρά τις κατά καιρούς ανακοινώσεις για αποκατάσταση δεν έχει γίνει καμία σχετική δράση και το μνημείο παραμένει «άγνωστο».

Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει πουθενά ενδεικτική πινακίδα για τη θέση του

Η ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΣΤΟΥΣ 10 ΚΑΛΥΤΕΡΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ Οι αναγνώστες των NYTimes αξιολογούν 52 προορισμούς του πλανήτη



Η εφημερίδα New York Times δημοσίευσε τον φετινό κατάλογο με τους 52 προορισμούς που επέλεξαν οι αναγνώστες της με μέρη που θέλουν να επισκεφτούν. Από τους δεκάδες χιλιάδες αναγνωστών που συμμετείχαν προέκυψαν 52 προορισμοί οι οποίοι αξίζουν μια επίσκεψη.

Στους πρώτους 10 κορυφαίους προορισμούς που επέλεξαν οι αναγνώστες των New York Times λένε περιλαμβάνεται η Μεσσηνία, η οποία καταλαμβάνει την 8η θέση.

Η φωτογραφία που επιλέχτηκε στο άρθρο για την παρουσίαση του καταλόγου είναι η δημοσιευόμενη φωτογραφία του εντυπωσιακού κάστρου με επίκεντρο το Μπούρτζι (πύργος Αγίου Νικολάου) και του όρμου της Μεθώνης.

Οι 10 πρώτοι προορισμοί είναι :

1. Βραχώδη Όρη του Καναδά με τρένο
2. Χερσόνησος Όσα, Κόστα Ρίκα
3. Σεϋχέλλες
4. Ισλανδία
5. Ναγκασάκι, Ιαπωνία
6. Νήσοι Τραένα, Νορβηγία
7. Οκινάουα, Ιαπωνία
8. Μεσσηνία, Ελλάδα
9. Βιετνάμ
10. Σάμπα, Καραϊβική

Στο άρθρο της εφημερίδας (13 Ιανουαρίου, 2026) υπάρχει σύντομη περιγραφή των 10 προορισμών και αναφορά στους λόγους της επιλογής τους (κάστρα, παραλίες, απομακρυσμένα νησιά κλπ)
Για τη Μεσσηνία η περιγραφή που ακολουθεί συνδέεται με την προβολή της ταινίας «Η Οδύσσεια».

«Απόλαυση στον αρχαίο μύθο και το θέαμα του Χόλιγουντ»

Η ομορφιά της Μεσσηνίας - οι βράχοι, τα κάστρα και οι σπηλιές της - **θα βρεθούν στο παγκόσμιο προσκήνιο όταν η ταινία του Κρίστοφερ Νόλαν «Η Οδύσσεια»**, μέρος της οποίας γυρίστηκε στις ακτές της, κάνει πρεμιέρα αυτό το καλοκαίρι. (Το Κάστρο της Μεθώνης, το Σπήλαιο του Νέστορα και η παραλία με την ημισέληνο της Βοϊδοκοιλιάς ήταν όλα τοποθεσίες γυρισμάτων.)

Αλλά η Μεσσηνία είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό κινηματογραφικό πλατό.

Τα χωριά της εξακολουθούν να παράγουν ελαιόλαδο παγκόσμιας κλάσης, οι ταβέρνες της σερβίζουν συνταγές που παραμένουν αναλλοίωτες εδώ και αιώνες και η ακτογραμμή της δεν βιάζεται, ειδικά σε σύγκριση με τα πιο πολυσύχναστα ελληνικά νησιά όπως η Μύκονος και η Πάρος, όπου η ανάπτυξη μεταβάλλει τις πολιτιστικές ταυτότητες.

Εδώ, οι ταξιδιώτες μπορούν να περπατήσουν σε παράκτια μονοπάτια με υπέροχη θέα στη θάλασσα, να περιπλανηθούν σε χωριά που δεν έχουν επηρεαστεί από τον μαζικό τουρισμό ή να κολυμπήσουν στα κρυστάλλινα νερά του Ιονίου Πελάγους.

Φέτος προσφέρεται μια σπάνια ευκαιρία να δείτε τον αρχαίο μύθο, τον ζωντανό πολιτισμό και το θέαμα του Χόλιγουντ να συγκλίνουν σε ένα μέρος.

ΠΗΓΗ : NYT 13-01-2026 / μετάφραση ΣΦΚΜ

Η σύμπτωση ταυτόχρονης ευκαιρίας της προβολής της ταινίας «Η Οδύσσεια», της δυνατότητας επίσκεψης σε πολύ σημαντικά ιστορικά μνημεία της Μεσσηνίας, της απόλαυσης του φυσικού κάλλους της περιοχής και του ζωντανού σημερινού πολιτισμού είναι η μεγάλη ευκαιρία για ένα ποιοτικό και βιώσιμο αναπτυξιακό άλμα. **Έχουμε ετοιμαστεί γι' αυτό ;**



**2026 : ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΤΟΣ – ΣΤΑΘΜΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ ;
ΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΥΤΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΠΥΛΟΥ – ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΩΝΗ ;**

Στην προηγούμενη σελίδα υπάρχει εκτενής αναφορά, σε δημοσίευμα της εφημερίδας NYT για την συμπερίληψη της Μεσσηνίας στους 10 καλύτερους ταξιδιωτικούς προορισμούς του 2026.

Δεν είναι όμως μόνο οι NYT που συμπεριέλαβαν στον κατάλόγό τους τη Μεσσηνία. Το ίδιο έχουν κάνει και άλλοι γνωστοί οργανισμοί : Condé Nast Traveler, το Forbes Travel Guide και Expedia (ΠΗΓΗ : δημοσίευμα Newmoney / 17 – 01 – 2026).

Στο δημοσίευμα διατυπώνεται η άποψη ότι :

«Η Μεσσηνία βρίσκεται σε ένα σπάνιο σταυροδρόμι. Από τη μία, η παγκόσμια επιστροφή στη μεγάλη αφήγηση, **στην ανάγκη του ταξιδιώτη να καταλάβει έναν τόπο, όχι απλώς να τον καταναλώσει.** Από την άλλη, η κινηματογραφική έκρηξη του set-jetting, με αφορμή την πολυσυζητημένη κινηματογραφική μεταφορά της “Η Οδύσσεια” από τον Christopher Nolan».

Πριν λίγους μήνες διοργανώθηκε για τρίτη χρονιά στην Αθήνα (18-19 Νοεμβρίου 2025) συνέδριο με θέμα «REIMAGINE TOURISM 2025».

Το συνέδριο ασχολήθηκε με κρίσιμα ζητήματα, όπως ο χωροταξικός σχεδιασμός, οι βιώσιμες πρακτικές, η ανάπτυξη υποδομών και η διατήρηση της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ο στόχος ήταν να διερευνηθεί ένα τουριστικό οικοσύστημα που θα εμπλουτίζει την εμπειρία του επισκέπτη και θα αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη στις τοπικές κοινωνίες. Στο επίκεντρο του συνεδρίου ήταν το όραμα για ένα τουριστικό μοντέλο που θα διασφαλίζει βιώσιμη ανάπτυξη και ανθεκτικότητα, βασισμένο στην αναζωογόνηση των πόλεων, τον σεβασμό και τη στήριξη της τοπικής οικονομίας και την προβολή της απaráμιλλης ελληνικής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μεταξύ των θεμάτων που συζητήθηκαν ήταν : (α) Βιώσιμη Ανάπτυξη & Χωροταξικός Σχεδιασμός, (β) Υποδομές & Συνδεσιμότητα, (γ) Νέες Μορφές Τουρισμού και (δ) Διαχείριση Προορισμών.



Αν όντως αποδειχτεί ότι το 2026 αρχίζει η «παγκόσμια εποχή της Μεσσηνίας» υπάρχει αντίστοιχη προετοιμασία στα προαναφερθέντα θέματα ώστε αυτή η «εποχή» να αποδειχτεί διατηρήσιμη (βιώσιμη) ;

Το ερώτημα δεν είναι ρητορικό, οι αρμόδιοι θα πρέπει να δώσουν πειστικές απαντήσεις.

Το 2028 θα ολοκληρωθεί ένα μεγάλο αναπτυξιακό έργο, ο αυτοκινητόδρομος Καλαμάτα – Μεθώνη.

Το έργο αυτό θα δώσει μια πρόσθετη αναπτυξιακή ώθηση, ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του Δήμου Πύλου – Νέστορος.

Το ερώτημα είναι αν η διαχείριση της αναμενόμενης αύξησης των επισκεπτών της **Μεθώνης για παράδειγμα** θα είναι διαχειρίσιμη.

Δεν υπάρχει πάντως στον ορίζοντα κάποια ένδειξη σχετικά με την «**ανάγκη του ταξιδιώτη να καταλάβει έναν τόπο, όχι απλώς να τον καταναλώσει**», όπως επισημαίνεται στο δημοσίευμα αλλά και αναφέρθηκε στο συνέδριο.

Ποιο είναι όμως το τουριστικό προϊόν που θα τους προσφερθεί ; Ας το δούμε συνοπτικά :

➤ Τα έργα αποκατάστασης και ανάδειξης του κάστρου δεν έχουν καν αρχίσει.

➤ Η εικόνα της πόλης περιγράφεται αναλυτικά στις σελ. 1 – 2 και 24 και δημιουργεί ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ. Τα μεγάλα προβλήματα κρύβονται «κάτω από το χαλί» και τα ευκολότερα δεν αντιμετωπίζονται. Ας τα λύσει ο επόμενος ...

➤ Δεν υπάρχει σήμανση των μνημείων και των διαδρομών μέσα και γύρω από την πόλη.

Είναι απορίας άξιο το πως θα γνωρίσει ο ταξιδιώτης (αλλά και ο ντόπιος) την πόλη και την ιστορία της.

➤ Σημαντικά μνημεία αφήνονται αχρησιμοποίητα, ασυντήρητα και απροστάτευτα (Καποδιστριακό σχολείο, φάρος Σαπιέντζας, τοξωτό γεφύρι, βυζαντινός ναός Αγ. Βασιλείου κ. ά.).

Πως όμως η Μεσσηνία αναδείχτηκε, από τύχη ;

Τίποτα δεν γίνεται τυχαία, όλα χρειάζονται υποδομή και σχεδιασμό. Και εδώ, η Μεσσηνία είχε ένα κρίσιμο πλεονέκτημα : την επένδυση της Costa Navarino που εδώ και χρόνια επένδυσε όχι μόνο στη φιλοξενία, αλλά στη συνολική ταυτότητα του τόπου.

Η Μεσσηνία απέκτησε συγκριτικό πλεονέκτημα και δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις ώστε το διεθνές ενδιαφέρον να μη μείνει επιφανειακό.

Ο επισκέπτης δεν επισκέπτεται μόνο προθήκες μουσείων αλλά τα μνημεία και την ιστορία τους, τους κατοίκους, τις πόλεις και τα χωριά, γεύεται τη τοπική γαστρονομία βασισμένη στο ελαιόλαδο.

Κάθε αρχαιολογικός χώρος αποτελεί ένα ανοιχτό μουσείο, **στο κάστρο της Μεθώνης μπορούμε να παρατηρήσουμε** την εξέλιξη της φρουριακής αρχιτεκτονικής από την εποχή των τόξων μέχρι τα πυροβόλα όπλα.

Αρκεί να υπάρχει ενημέρωση με επαρκείς αρχαιολογικές και σύγχρονες εφαρμογές ψηφιακής ξενάγησης.

Ποιες περιοχές θα ωφεληθούν από τις εξελίξεις ;

Η απάντηση είναι πολύ εύκολη : **αυτές που θα προετοιμαστούν κατάλληλα και θα αδράξουν την ευκαιρία.**



**ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (ΟΠΙ) ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗ ΜΕΘΩΝΗ – 22 Νοεμβρίου 202
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2026**

Η συνάντηση των ΟΠΙ – Μεσσηνίας, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Μεθώνη στις 22-11-2025.

Η συνάντηση διοργανώθηκε και υποστηρίχθηκε με ενθουσιασμό από την Νατάσα Γλαράκη, υπεύθυνη Πολιτιστικών Δράσεων του Ιδρύματος Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου.



Αναμνηστική φωτογραφία των ΟΠΙ – Μεσσηνίας

Η κ. Ν. Γλαράκη μας έστειλε σύντομο απολογισμό των πεπραγμένων της συνάντησης και τις σκέψεις της για τον προγραμματισμό του 2026.

«Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας στη συνάντησή μας στην Μεθώνη στις 22 Νοεμβρίου.

Συζητήσαμε, ακούσαμε ενδιαφέρουσες παρουσιάσεις, γνωριστήκαμε καλύτερα και εντοπίσαμε τα κοινά μας σημεία! Η καταγραφή της προφορικής ιστορίας μας ως ανάγκη πλέον, είναι σημαντική για όλους μας, για να αποτελέσει βάση και σημείο αναφοράς για τις κοινές δράσεις μας για εμάς και τις επόμενες γενιές.

Επόμενος στόχος: Ο εμπλουτισμός των συνεντεύξεων εντός του 2026 και η παρουσίαση των ΟΠΙ Μεσσηνίας στη 5η Γιορτή των ΟΠΙ - σε έναν χρόνο.

Όπως συζητήσαμε, είναι σημαντική η συνεργασία μεταξύ των ΟΠΙ το επόμενο διάστημα για να προκύψει ένας ικανός αριθμός συνεντεύξεων (περ. 50) για να μπορέσουμε να δούμε την αξιοποίηση του υλικού (π.χ ψηφιακή πλατφόρμα).

Φυσικά, αν έχετε υπόψη σας τη δημιουργία νέων ΟΠΙ στην περιοχή (π.χ. Διαβολίτσι, Καρδαμύλη, Καλαμάτα) το επόμενο διάστημα, μας ενημερώνετε σχετικά για να προγραμματίσουμε μία πιθανή νέα εκπαίδευση εντός του 2026.

Σας κοινοποιώ φωτογραφίες από τις ομιλίες μας, καθώς και συνημμένη την παρουσίαση της κας Βερβενιώτη.

Για τα βίντεο των ομιλιών, θα επανέλθουμε, αλλά μπορούμε στο μεταξύ να το βλέπουμε κατά περίπτωση.

Επίσης, σας προωθώ εκ νέου το υλικό εργασίας για τις ΟΠΙ, όπως μας το προώθησε η κα Βερβενιώτη, τόσο για τις ήδη υπάρχουσες ομάδες όσο και για τις υπό δημιουργία ομάδες».

συνέχεια στην σελ. 18

συνέχεια από την σελ. 9

Μπορούν να γίνουν και πολλά άλλα πράγματα όπως ο έλεγχος της κατάστασης στην οποία βρίσκονται τα μνημεία ή τα κτίρια. Να δημιουργηθεί ένα σύστημα αναφοράς για την κατάσταση των μνημείων και για τις σωστικές παρεμβάσεις που είναι αναγκαίες για την πρόληψη περαιτέρω φθορών.

▪ **Σχετικά με το έργο «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ»**

αναφέρθηκε ότι πολλά πράγματα για να μπορέσουν να γίνουν πρέπει τα δεδομένα να είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή.

Έχουν αναπτυχθεί αποτελεσματικές τεχνικές με τις οποίες από μια φωτογραφία μπορεί να παραχθεί σχετικό κείμενο.

Στο έργο «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ» όλο το υλικό θα είναι σε ψηφιακή μορφή, οπότε σε δεύτερη φάση θα διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας εφαρμογών όπως «ψηφιακού οδηγού» και «ψηφιακού ξεναγού».

▪ **Στο πλαίσιο της συζήτησης έγινε ενημέρωση για τον πανελλήνιο διαγωνισμό Τεχνητής Νοημοσύνης**, ο οποίος διοργανώθηκε πέρυσι. Υπήρξαν πολλές περί τις 300 συμμετοχές. Η πρώτη φάση έγινε διαδικτυακά και η τελική φάση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στην οποία συμμετείχαν γύρω στα 90 παιδιά.

Τα τέσσερα πρώτα παιδιά έλαβαν μέρος στην Διεθνή Ολυμπιάδα του Τεχνητής Νοημοσύνης στην Κίνα, όπου κέρδισαν τρία βραβεία (δύο αργυρά ένα χάλκινο).

Η διευθύντρια του Γυμνασίου κ. Αικ. Πλακούδα έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον διαγωνισμό και θεωρούμε ότι η συμμετοχή του Γυμνασίου σε μελλοντικούς διαγωνισμούς θα είναι σημαντική.

Είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από το γεγονός ότι η ημερίδα την οποία διοργανώσαμε θα αποτελέσει το έναυσμα για την προβολή του σχολείου και της δραστηριότητας της σχολικής μονάδας.



Αναμνηστική φωτογραφία των ομιλητών, της διευθύντριας του Γυμνασίου, του συντονιστή, των μαθητριών και των μαθητών



Η ΤΝ θα βρίσκεται παγκοσμίως στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τα επόμενα χρόνια. Στην ιστοσελίδα <https://ai-dialogues.athenarc.gr/> θα δημοσιεύονται σχετικές ενδιαφέρουσες πληροφορίες.



Όπως γνωρίζετε από δημοσιεύματα σε προηγούμενα τεύχη του Ενημερωτικού Δελτίου ο ΣΦΚΜ έλαβε μέρος σε σχετική προκήρυξη του ΥΠΠΟ για πρώτη φορά από την ίδρυσή του (2007).

Το έργο εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2024 και βρίσκεται πλέον σε φάση ολοκλήρωσης.

Από την πλευράς του συλλόγου το έργο συντονίζουν ο πρόεδρος Αντ. Τσιρίγος και το μέλος του ΔΣ Χαρ. Χαραλαμπίδης, εντεταλμένος Σύμβουλος Δράσεων & Εκδηλώσεων.

Η ιστοσελίδα του έργου είναι ήδη σε δοκιμαστική λειτουργία και το περιεχόμενό της εμπλουτίζεται συνεχώς (<https://methonidigital.gr/>). Σκοπός του είναι η δημιουργία μιας διαδικτυακής Βάσης Δεδομένων για τη συγκέντρωση της σχετικής πληροφορίας που είναι σε μεγάλο βαθμό διάσπαρτη και κατακερματισμένη, αλλά η οποία είναι απαραίτητη, όχι μόνο για την ακαδημαϊκή/επιστημονική έρευνα, αλλά και για χρήση ευρύτερα σε εφαρμογές πολιτισμού, τουρισμού, εκπαιδευτικές κλπ.

Ο ΣΦΚΜ, εκτιμώντας τις σημαντικές επιπτώσεις των αναπτυσσόμενων ψηφιακών τεχνολογιών στα θέματα πολιτισμού και περιβάλλοντος, διοργάνωσε το καλοκαίρι του 2025 αφιέρωμα στην Τεχνητή Νοημοσύνη με δύο εκδηλώσεις : (α) διάλεξη με θέμα «Οι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης στην ιατρική και την βιολογία» (σχετικό ρεπορτάζ στο τεύχος Νο 37 του Ε. Δ.) και ημερίδα με θέμα «Τεχνητή Νοημοσύνη : το Κουτί της Πανδώρας ή το Κέρας της Αμάλθειας ;» (κείμενα εισηγήσεων σελ. 7-9 και 16 του παρόντος τεύχους).

Η ατζέντα του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς - EuroMed 2025 επιβεβαιώνει την σημασία της αξιοποίησης των αναπτυσσόμενων ψηφιακών τεχνολογιών με ειδική αναφορά στην Τεχνητή Νοημοσύνη στην αφίσα του συνεδρίου (<https://www.euromed-dch.eu/>).

Το Δ.Σ. αποφάσισε την συμμετοχή μας στο συνέδριο με παρουσία της πλατφόρμας Methoni Digital και να παρακολουθούμε συστηματικά τις εξελίξεις και να τις αξιοποιήσουμε για την προστασία του πολιτιστικού αποθέματος της Μεθώνης και την ανάδειξή του.

Το θέμα της κοινής εισήγησής μας με την εταιρεία «Αρχαίων Πράξις» ήταν η παρουσίαση της ψηφιακής πύλης (πλατφόρμας) «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ».

Την εισήγηση παρουσίασε ο Στεφ. Βαμιεδάκης, ιστορικός υπεύθυνος για το έργο «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ» από την πλευρά της συνεργαζόμενης εταιρείας.



Η παρουσίαση του έργου «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ» είχε θετική ανταπόκριση στους συνέδρους και εκτιμήθηκε ιδιαίτερα η προσπάθειά μας για την ανάδειξη του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος και της τοπικής ιστορίας.

Στόχος μας είναι να δημιουργηθεί σταδιακά μια διευρυμένη διαδικτυακή ψηφιακή πλατφόρμα, η οποία να παρέχει χρήσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες για τα μνημεία της πόλης τόσο στον επιτόπιο επισκέπτη, όσο και στον απομακρυσμένο του διαδικτύου.

Στον μελλοντικό σχεδιασμό μας προβλέπεται και η δημιουργία εφαρμογών για έξυπνά κινητά όπως για παράδειγμα :

- ✓ Εικονική περιήγηση στα μνημεία
- ✓ Χρηστικές πληροφορίες για την ευρύτερη περιοχή (μνημεία, μουσεία, καταλύματα, χώροι εστίασης)
- ✓ Πληροφορίες για το ωράριο λειτουργίας των χώρων και το κόστος του εισιτηρίου, όπου υπάρχει.
- ✓ Εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας smartphone για επιτόπια επίσκεψη.

Η πλατφόρμα θα συνδεθεί με την ιστοσελίδα του συλλόγου μας , στην οποία θα προστεθεί φάκελος με θέμα την προφορική ιστορία της περιοχής.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
10^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΤΡΑ – ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2026



Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών

Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών

Ακαδημία Αθηνών - Παιδαγωγικός της Σχολής Σόφρων,
 βιβλ. Η', σελ. 142 (C 134)

Η Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών ανακοίνωση την πραγματοποίηση του συνεδρίου με θέματα πελοποννησιακού ενδιαφέροντος (πολιτιστικού, φυσικού πλούτου κ. ά.).

Το Δ.Σ. αποφάσισε να υποβάλει αίτηση για συμμετοχής του συλλόγου στο συνέδριο με δύο εισηγήσεις.

Η πρώτη θα αφορά την πύλη «ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΘΩΝΗ» και η δεύτερη τις επισκέψεις του Ι. Καποδίστρια στη Μεθώνη (1829 – 1831), τις συζητήσεις του με το Maison και τους διαδόχους του και το αναστηλωμένο Καποδιστριακό σχολείο της πόλης.

Επιδίωξή μας είναι να διοργανωθεί στη Μεθώνη τοπικό συνέδριο της Εταιρείας Πελοποννησιακών Σπουδών το 2028, έτος απελευθέρωσης της Μεσσηνίας από τον Ιμπραήμ. Για την προώθηση αυτού του στόχου κάναμε την παρακάτω πρόταση.

Με αφορμή τοπικά ιστορικά γεγονότα τα οποία διαδραματίστηκαν στην περιοχή του Δήμου Πύλου - Νέστορος αλλά και ευρύτερα στη Μεσσηνία τη χρονική περίοδο 1825 - 1829, έχουμε σκεφτεί τη διοργάνωση ενός τοπικού συνεδρίου με θέμα τα ιστορικά γεγονότα αυτής της περιόδου.

Τα τοπικά ιστορικά γεγονότα αυτής της πενταετίας έχουν ασφαλώς πανελλαδικό ενδιαφέρον (διακινδύνευση της ελληνικής επανάστασης) ενώ επηρέασαν τις εξελίξεις στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Βασικά γεγονότα κάθε χρονιάς :

1825 : Απόβαση Ιμπραήμ και συνεχείς ήττες της επανάστασης.

1826 : Πτώση Τρίπολης και Μεσολογγίου – επιστροφή στη Μεθώνη – αποτυχημένη επίθεση στη Μάνη – σκλαβοπάζαρο Μεθώνης

1827 : Ναυμαχία Ναβαρίνου

1828 : Ο Ιμπραήμ καταστρέφει τη Μεσσηνία - Ο Καποδίστριας συναντά τους ναυάρχους των συμμάχων ανοιχτά του λιμανιού της Μεθώνης - ο Ιμπραήμ αναχωρεί για την Αίγυπτο - Οι πόλεις της Μεσσηνίας απελευθερώνονται

1829 : Ο Καποδίστριας επισκέπτεται τη Μεθώνη για διαπραγματεύσεις με τον Μαιζόν.



Το Σάββατο 22 Νοεμβρίου 2025 πραγματοποιήθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο Μεθώνης η πρώτη ετήσια συνάντηση των Ομάδων Προφορικής Ιστορίας Μεσσηνίας (ΟΠΙ Μεσσηνίας).

Η εκδήλωση διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του Ιδρύματος «Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντοπούλου», το οποίο είχε και την πρωτοβουλία της δημιουργίας τους.

Κατά την συνάντηση, ένα χρόνο μετά την εκπαίδευση και τη δημιουργία των ΟΠΙ Μεσσηνίας, δόθηκε η ευκαιρία να μοιραστούν οι ομάδες τις εμπειρίες τους, τις συνεντεύξεις που έκαναν και τις πρώτες καταγραφές με βάση τους οδηγούς συνέντευξης κάθε ΟΠΙ. Στη συνάντηση συμμετείχαν φοιτητές του Μεταπτυχιακού Τμήματος «Μάνατζμεντ και Τεχνολογίες στην Πολιτιστική Κληρονομιά» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, που εστίασαν στη θεματική της προφορικής ιστορίας στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών εργασιών τους, ενώ συμμετείχαν και οι ειδικοί Τασούλα Βερβενιώτη, ιστορικός, Χαρά Γεωργιάδου, Εκπρόσωπος ΟΠΙ Καλιθέας και Ανδρέας Κουμουλός, μέλος ΟΠΙ και Digital Brand Manager με θεματικές εισηγήσεις.

Οι ΟΠΙ Μεθώνης, Ρίψις και Τριφυλίας αναφέρθηκαν σε θέματα σχετικά με την σύστασή τους και παρουσίασαν το έργο που πραγματοποίησαν το προηγούμενο δωδεκάμηνο.

- ✓ **Η Τασούλα Βερβενιώτη**, ιστορικός διαπραγματεύτηκε το θέμα «Ανάλυση & ερμηνεία προφορικών μαρτυριών».
- ✓ **Η Λ. Κριούκοβα**, Αρχαιολόγος το θέμα «Μεσσηνιακή διατροφική παράδοση μέσα από την προφορική ιστορία και τις γιορτές του χρόνου»
- ✓ **Ο Π. Παπανικολάου**, εκπαιδευτικός, το θέμα «Η ΟΠΙ πάει σχολείο – Το παράδειγμα του 10ου Πειραματικού Σχολείου Καλαμάτας»
- ✓ **Α.Καραβάσος**, τεχνικός Η/Υ, με θέμα «Ψηφιακή διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικά της παραδοσιακής μουσικής»
- ✓ **Ανδρέας Κουλουμός**, Μέλος ΟΠΙΑ, με θέμα «Απομαγνητοφώνηση με ΤΝ»
- ✓ **Χαρά Γεωργιάδου**, μέλος ΟΠΙΚΑ-Τ, με θέμα «Καλά παραδείγματα ΟΠΙ - Από τη θεωρία στην πράξη»

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε συζήτηση με αντικείμενο τα επόμενα βήματα των ΟΠΙ Μεσσηνίας.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν ο αντιπρόεδρος του συλλόγου Διον. Ψαλλίδας και το μέλος του Δ. Σ. Χαρ. Χαραλαμπίδης.

ΕΙΚΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Σε μια συγκινητική τελετή στο κατάμεστο αμφιθέατρο του Εθνικού Ναυτικού Μουσείου της Αυστραλίας στο Σίδνεϋ, **παρουσιάστηκε επισήμως το εικονικό μουσείο «Our People, Their Stories» – «Οι άνθρωποί μας, οι ιστορίες τους»**, παρουσία του Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ.κ. Μακαρίου, ενώπιον της Λίνας Μενδώνη και του Πρέσβη της Ελλάδος στην Καμπέρα Σταύρου Βενιζέλου.



Οι ιστορίες των Ελλήνων μεταναστών, οι οποίες μεταφέρθηκαν προφορικά από γενιά σε γενιά, αποτελούν σημαντικό τμήμα του ψηφιακού υλικού.

Δήλωση της κ. Υπουργού Πολιτισμού : «Ένα έργο, εξαιρετικής σημασίας για τον Ελληνισμό της Διασποράς και την πολιτιστική μας κληρονομιά. Γιατί αυτό το μουσείο δεν είναι απλώς μια ψηφιακή πλατφόρμα. Είναι ένα ζωντανό αρχείο μνήμης. Ένα πολύτιμο αποθετήριο προσωπικών αφηγήσεων, συναισθημάτων και εμπειριών των Ελλήνων μεταναστών, στην Αυστραλία. (...)

(...) **είναι ένα μοναδικό αρχείο πολύτιμης προφορικής ιστορίας** της μετανάστευσης των Ελλήνων, από κάθε γωνιά της πατρίδας τους, στην Αυστραλία.

Εύχομαι το μουσείο να συνεχίσει να εμπλουτίζεται, να συγκινεί και να ενώνει τους Έλληνες της Αυστραλίας με την πατρίδα, αλλά και να εμπνέει όλους εμάς για τη σημασία της μνήμης, της ταυτότητας και της πολιτιστικής συνέχειας».

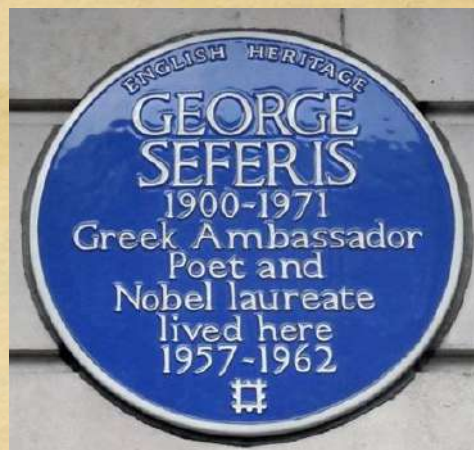
Ανάμεσα στους στόχους της ΟΠΙ Μεθώνης είναι και η διάσωση και ανάδειξη της προφορικής ιστορίας των συμπατριωτών μας οι οποίοι μετανάστευσαν στην Αυστραλία, στον Καναδά, στις ΗΠΑ κ.α.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ Μια πρωτοβουλία του Δήμου Λονδίνου η οποία ξεκίνησε πριν από 150 χρόνια και τηρείται με συνέπεια μέχρι σήμερα

Σε πρόσφατο συνέδριο, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον περασμένο Σεπτέμβριο με θέμα τον τουρισμό, η Βικτόρια Χίσλοπ πρότεινε να εφαρμοστεί και στην πρωτεύουσα της χώρας μας η ιδέα των «μπλε πινακίδων».

Το πρόγραμμα ξεκίνησε στο Λονδίνο πριν από περίπου 150 χρόνια και πλέον υπάρχουν πάνω από χίλιες τέτοιες πινακίδες (η πρώτη που τοποθετήθηκε ήταν στο σπίτι όπου γεννήθηκε ο λόρδος Μηάιρον).

Τιμούν διάσημους ανθρώπους από όλους τους τομείς της ζωής, συνδέοντάς τους με κάποιο συγκεκριμένο κτίριο όπου κάποια στιγμή κατοίκησαν.

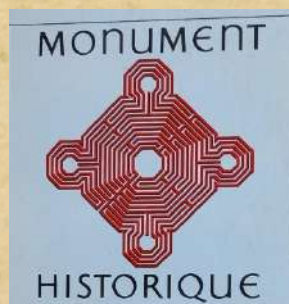


Η μπλε πινακίδα με αναφορά στον Γιώργο Σεφέρη

Η Βικτόρια Χίσλοπ έκλεισε την ομιλία της ως εξής.

« Όσο κι αν θαυμάζω τις μεγάλες ιδέες και τα μακροπρόθεσμα οράματα, είμαι εξίσου υπέρ και των ιδεών που μπορούν να υλοποιηθούν άμεσα. Και θα γινόμεν ευχαρίστως χορηγός της πρώτης πινακίδας. Υπάρχει κανείς για τη δεύτερη;».

Στη Γαλλία, μια χώρα με πολλά και σημαντικά μνημεία, έχουν τυποποιημένες πινακίδες για τη σήμανση των μνημείων (αριστερά) και των κτηρίων (δεξιά).



Στη χώρα μας, μετά από πρόχειρη έρευνα, διαπιστώσαμε ότι δεν υπάρχουν τυποποιημένες πινακίδες σήμανσης μνημείων. Υπάρχουν επιμέρους πρωτοβουλίες αρμόδιων υπηρεσιών, όπως και κάποιες οργανωμένες δράσεις από κάποιους Δήμους. Ενδεικτικά παραδείγματα :



ΣΚΥΡΟΣ





Διαπιστώνεται ότι υπάρχουν διαφορετικά είδη πινακίδων, ανάλογα με την υπηρεσία του ΥΠΠΟ, τον Δήμο ή και ιδιωτικής (;) πρωτοβουλίας αγνώστων (βλέπε μαρμαρίνη πλάκα για τον Γ. Δροσίνη).

Αξιοσημείωτη πάντως είναι πινακίδα στην οδό Διδότου στο κέντρο της Αθήνας, αφιερωμένη στον Γάλλο φιλέλληνα Abroise Firmin Didot, που δώρισε στους επαναστατημένους Έλληνες το πιεστήριο στο οποίο τυπωνόταν η εφημερίδα «Ελληνικά χρονικά» στο Μεσολόγγι.

ΔΗΜΟΣ
ΠΕΛΛΑΣ



Είναι το αποτέλεσμα πρωτοβουλίας της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, και του Δήμου Αθηναίων με χορηγό την ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ με την οποία δημιουργήθηκε πλατφόρμα για την προβολή του φιλελληνικού κινήματος όταν ξέσπασε η επανάσταση του 1821 (<https://www.walkingwiththephilhellenes.gr/>).

Συνολικά 62 «έξυπνες» πινακίδες με πορτρέτα και ιστορικά στοιχεία (QR codes) για 29 Φιλέλληνες έχουν τοποθετηθεί σε δρόμους του ευρύτερου κέντρου της Αθήνας.

Είναι πάντως εμφανές ότι στη χώρα μας δεν υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία για την σήμανση των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων ούτε για την σήμανση σημαντικών κτηρίων.

Σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει καν σήμα κυκλοφορίας για να οδηγούνται οι επισκέπτες σε κάποιο μνημείο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Καποδιστριακό Αλληλοδιδακτικό σχολείο Μεθώνης, ένα από τα λίγα σωζόμενα, κτισμένο το 1830, το οποίο αναστηλώθηκε το 2016. Δεν μπορεί όμως να εντοπιστεί από τους επισκέπτες μια και δεν βρίσκεται σε κεντρικό δρόμο.

Πιστεύουμε ότι αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα το να ενισχύσουμε τη γνώση μας για την ιστορία της πόλης, ειδικότερα τη γνώση μας για τα ιστορικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη περιοχή της Μεθώνης τα οποία επηρέασαν τα γεωπολιτικά γεγονότα της εποχής.

Προγραμματίζουμε δράσεις για την ανάδειξη και σήμανση των μνημείων και των διαδρομών μέσα και γύρω από την πόλη.

ΔΥΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ανακοινώθηκε από το ΥΠΠΟ ότι δύο σημαντικά έργα εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας (είναι υπό εκτέλεση).

A) Ψηφιακές και πολιτιστικές διαδρομές οι οποίες συνδέουν 30 σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους στις «**Λεωφόρους Φύσης και Πολιτισμού**» σε συνεργασία με το σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ.

Πρόκειται για ένα καινοτόμο πρόγραμμα Πολιτιστικών Διαδρομών (προϋπολογισμού 30.000.000 ΕΥΡΩ), το οποίο **ενδυναμώνει την εμπειρία του ταξιδιώτη** στη χώρα μας, καθώς συνδέει σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και ιστορικούς τόπους με τρεις βασικές οδικές αρτηρίες της χώρας μας, τον Μορέα, την Ολυμπία και την Ιονία Οδό.

Περισσότερες πληροφορίες [εδώ](#).

B) Στις αρχές Δεκεμβρίου παρουσιάστηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων η **πλέον σύγχρονη εφαρμογή «Hellenic Heritage»**.

«Ζήστε την Εμπειρία της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς» είναι το μήνυμα της εφαρμογής και του brand Hellenic Heritage, που έχει ως στόχο την ανάδειξη και διάδοση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς προφέροντας στους επισκέπτες μια ολοκληρωμένη, ποιοτική εμπειρία.

Το κόστος του έργου ανέρχεται σε 22.003.383,50 ΕΥΡΩ και είναι ένα από τα 25 εμβληματικά προγράμματα καινοτομίας της χώρας που αλλάζει ριζικά τον τρόπο που εκατομμύρια άνθρωποι ανακαλύπτουν την αρχαία Ελλάδα.

Περισσότερες πληροφορίες <https://www.hh.gr/>.

Είναι **αδήριτη ανάγκη** να ολοκληρωθούν το συντομότερο τα έργα αυτά γιατί, σύμφωνα με επίσημη μελέτη η οποία παρουσιάστηκε το 2024 στην 39η Διεθνή Έκθεση Τουρισμού Philoxenia χρειάζονται να γίνουν πολλά ακόμα. Το βασικό συμπέρασμα που προέκυψε είναι ότι πολλά μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι της χώρας «δεν είναι ορατοί, δεν τους ξέρει σχεδόν κανείς».

Είναι **χαρακτηριστικό ότι το 79%** των μουσείων ή / και των αρχαιολογικών τόπων δεν διαθέτει ιστοσελίδα ενώ το **78%** των αρχαιολογικών τόπων βρίσκεται σε περιοχή χωρίς μόνιμο μέσο συγκοινωνίας.

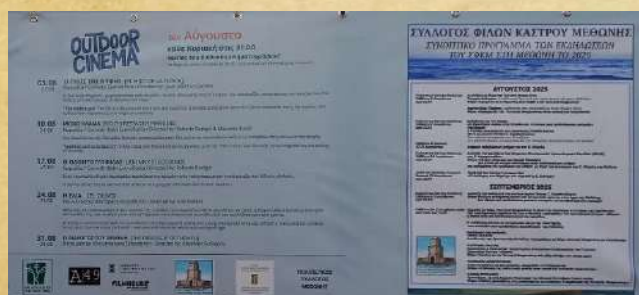


Συνεργασία του ΣΦΚΜ με τον Πολιτιστικό Οργανισμό «Δρόμοι της Ελιάς»

Το καλοκαίρι του 2025, μετά από τη γνωριμία του προέδρου του συλλόγου Αντ. Τσιρίγου με τον Γιώργο Καραμπάτο, Εκτελεστικό Διευθυντή του Οργανισμού «Δρόμοι της Ελιάς», διαπιστώθηκε ότι υπήρχε αντικείμενο συνεργειών σε θέματα πολιτισμού, περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης.

Άμεσο αποτέλεσμα ήταν η κινηματογραφική ταινία «Ο Διάλογος του Θέμελη» να συμπεριληφθεί στην πρόγραμμα «Θερινός σινεμά» του Οργανισμού.

Στη σχετική αφίσα συμπεριλήφθηκε και το πρόγραμμα όλων των εκδηλώσεων του ΣΦΚΜ.



«Δρόμοι της Ελιάς» – Πολιτιστικός Οργανισμός

Οι «Δρόμοι της Ελιάς» αποτελούν μια ελληνική πρωτοβουλία με διεθνή αναγνώριση, που αναδεικνύει τον πολιτισμό της ελιάς και τη σημασία του για τις τοπικές κοινωνίες. Με αφετηρία την Καλαμάτα και διαδρομές σε ολόκληρη την Ελλάδα και τη Μεσόγειο, παρουσιάζουν εκδηλώσεις, συνεργασίες και δράσεις που ενισχύουν τον διαπολιτισμικό διάλογο και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η ιδέα γεννήθηκε το 1998 από τον Γιώργο Καραμπάτο, τότε Πρόεδρο του Επιμελητηρίου Μεσσηνίας, μέσα από ταξίδια σε ελαιοπαραγωγικές περιοχές με μοτοσυκλέτες, όπου γεννήθηκαν δεσμοί, ιστορίες και μια κοινή μεσογειακή ταυτότητα γύρω από την ελιά.

Οι δραστηριότητες υλοποιούνται από τον Πολιτιστικό Οργανισμό «Δρόμοι της Ελιάς», έναν μη κερδοσκοπικό φορέα που εφαρμόζει μια καινοτόμο προσέγγιση στη βιώσιμη ανάπτυξη : την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του αγροτικού αποθέματος ως μοχλό τοπικής οικονομίας, τουρισμού και κοινωνικής συνοχής. Το 2003, η πρωτοβουλία αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως «Παγκόσμια Διαδρομή Διαπολιτισμικού Διαλόγου και Βιώσιμης Ανάπτυξης», ενώ το 2005 έλαβε τον τίτλο «Μεγάλη Πολιτιστική Διαδρομή» του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ANIMA TERRA – Ζωντανές κοινότητες, ζωντανός πολιτισμός

Στον πυρήνα των «Δρόμων της Ελιάς» εντάσσεται η επιμελητηριακή πρωτοβουλία ANIMA TERRA, που επιδιώκει να αναζωογονήσει τις ελληνικές αγροτικές κοινότητες οι οποίες αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ερήμωσης.

Η πρωτοβουλία αυτή :

1. Ενισχύει την τοπική παραγωγή και επιχειρηματικότητα
2. Προωθεί τον θεματικό και πολιτιστικό τουρισμό
3. Ψηφιοποιεί την τοπική πολιτιστική κληρονομιά
4. Δημιουργεί ευκαιρίες για νέους
5. Ενδυναμώνει την κοινωνική συνοχή.

Παράλληλα, αναπτύσσει ένα μοντέλο μεθοδολογίας, που μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες μεσογειακές χώρες με παρόμοιες προκλήσεις, μεταφέροντας ελληνική τεχνογνωσία και εμπειρία στο εξωτερικό.

ΜΕΘΩΝΗ – Καλοκαίρι 2025

Πολιτιστικές Βραδιές, Θερινό Σινεμά & Έκθεση Φωτογραφίας

Με ιδιαίτερη επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι πολιτιστικές δράσεις του φετινού καλοκαιριού στη Μεθώνη, που πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Φίλων Κάστρου Μεθώνης, τον Πολιτιστικό Σύλλογο Μεθώνης, τον Πολιτιστικό Οργανισμό «Δρόμοι της Ελιάς» και με την υποστήριξη του Δήμου Πύλου-Νέστορος.

Κεντρικό γεγονός αποτέλεσαν τα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας «Οι Δρόμοι της Ελιάς στους Δρόμους του Μεταξιού», σε επιμέλεια του Βαγγέλη Νικολάου (Galerie A49, Καλαμάτα), που φιλοξενήθηκε στον ιστορικό χώρο του κτηρίου «Συγγρού».

Η έκθεση παρουσίασε σπάνιες εικόνες από την πολιτιστική διαδρομή του 2008 κατά μήκος του Δρόμου του Μεταξιού, έναν συμβολικό διάλογο Ανατολής και Δύσης μέσα από το πρίσμα του πολιτισμού της ελιάς.

Την ίδια βραδιά πραγματοποιήθηκε ειδική εκδήλωση αφιερωμένη τόσο στην ιστορική εκείνη διαδρομή όσο και στη νέα διεθνή πολιτιστική διαδρομή «Οι Δρόμοι της Ελιάς στη Μαύρη Θάλασσα», που προγραμματίζεται για το 2026.

Η Μεθώνη, ως εμβληματικό μεσαιωνικό λιμάνι και πύλη του ελληνικού πολιτισμού στη Μεσόγειο, συμμετέχει συμβολικά και ουσιαστικά σε αυτή τη νέα πορεία, εκπροσωπώντας το πνεύμα της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της δημιουργίας.

2026 – Προσεχώς: «Οι Δρόμοι της Ελιάς στη Μαύρη Θάλασσα»

Για το 2026 προγραμματίζεται μια νέα μεγάλη διεθνής αποστολή των «Δρόμων της Ελιάς» γύρω από τη Μαύρη Θάλασσα.

Η διαδρομή θα αναδείξει:

Διαπολιτισμικές σχέσεις, κοινές παραδόσεις, μνημεία και κοινότητες συνδεδεμένες ιστορικά με την Ελλάδα και δημιουργία ελαιώνων της ειρήνης.

Ελαιώνες της Ειρήνης – Εικαστικές Μικρο-Εγκαταστάσεις στον Δημόσιο Χώρο

Η πρωτοβουλία «Ελαιώνες της Ειρήνης» προτείνει τη δημιουργία εικαστικών ελαιώνων σε επιλεγμένα σημεία μεγάλου κοινωνικού αποτυπώματος — όπως δημοτικές αγορές, αίθρια, πλατείες, σταθμούς ΜΜΜ, παραλιακά μέτωπα και πολιτιστικούς κόμβους — όπου συγκεντρώνεται καθημερινά μεγάλος αριθμός πολιτών και επισκεπτών.

Ελαιώνες της Ειρήνης – Εικαστικές Μικρο-Εγκαταστάσεις στον Δημόσιο Χώρο

Η πρωτοβουλία «Ελαιώνες της Ειρήνης» προτείνει τη δημιουργία εικαστικών ελαιώνων σε επιλεγμένα σημεία μεγάλου κοινωνικού αποτυπώματος — όπως δημοτικές αγορές, αίθρια, πλατείες, σταθμούς ΜΜΜ, παραλιακά μέτωπα και πολιτιστικούς κόμβους — όπου συγκεντρώνεται καθημερινά μεγάλος αριθμός πολιτών και επισκεπτών.

Με τρόπο απλό, συμβολικό και δημιουργικό, οι Ελαιώνες της Ειρήνης αποτελούν ζωντανές υπενθυμίσεις ότι ο πολιτισμός, η τέχνη και το περιβάλλον μπορούν να ενώσουν ανθρώπους και τόπους — αφήνοντας στις επόμενες γενιές κάτι βαθύτερο από ένα έργο: ένα μήνυμα διαπολιτισμικού διαλόγου για την ειρήνη και την βιώσιμη ανάπτυξη (UNESCO 2003).

Το Δίκτυο των Δρόμων της Ελιάς δραστηριοποιείται σε 14 χώρες της Μεσογείου,

συνδέοντας πολιτιστικούς οργανισμούς, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις και ενεργούς πολίτες, που συνεργάζονται για την ανάδειξη του κοινού μεσογειακού πολιτιστικού αποθέματος.

Οι «Δρόμοι της Ελιάς» αποτελούν ένα ελληνικό παράδειγμα που ταξιδεύει, δημιουργεί, εκπαιδεύει και ενώνει — φέρνοντας στο σήμερα την αξία της ελιάς, του τόπου και των ανθρώπων του.



Ελαιόδεντρο στην αρχαία Μεσσήνη

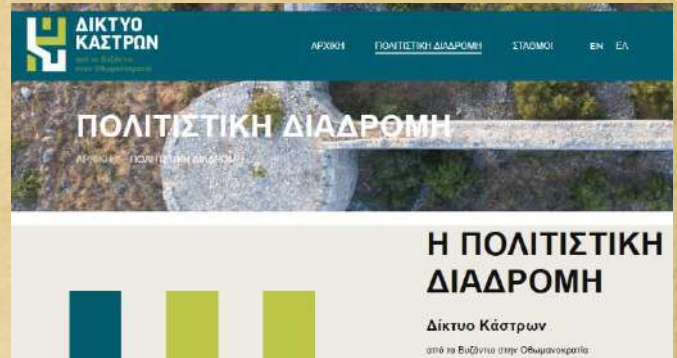
ΚΟΙΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2026

Εκτιμώντας ότι υπάρχει μεγάλο πεδίο κοινών δράσεων θα επιχειρήσουμε, ως σύλλογος, να συν-διοργανωθούν ή / και να σχεδιαστούν :

- ✓ **Θερινός κινηματογράφος στην αυλή του σχολείου «Συγγρού» (Αύγουστος 2026)**
- Θα προβληθούν επιλεγμένες ταινίες με στόχο να γίνει η εκδήλωση ετήσιος θεσμός και αφορμή για συνάντηση και συζήτηση με φίλους και γνωστούς
- ✓ **Εκδηλώσεις για την αναζωογόνηση της πρωτογενούς παραγωγής και της βιώσιμης ανάπτυξης**
- ✓ **Εκδηλώσεις μνήμης για σημαντικά γεγονότα της περιόδου 1826 – 1827 – 1828**

Τα τρία σημαντικά γεγονότα είναι : (α) κυριαρχία του Ιμπραήμ στη Μεσσηνία το 1826 με βάση τη Μεθώνη, (β) Ναυμαχία του Ναβαρίνου το 1827 και (γ) άφιξη του γαλλικού εκστρατευτικού σώματος στην Κορώνη αποχώρηση του Ιμπραήμ από το κάστρο της Μεθώνης και απελευθέρωση των πόλεων του Δήμου Πύλου – Νέστορος και της Μεσσηνιακής γενικότερα.

Όλα αυτά τα γεγονότα έγιναν 200 χρόνια πριν την τριετία 2026 - 2028



Το έργο « Πολιτιστική διαδρομή : Δίκτυο καστρών – από το Βυζάντιο στην Οθωμανοκρατία » της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων υλοποιήθηκε μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο πλαίσιο της ευρύτερης Δράσης του Υπουργείου Πολιτισμού με τίτλο « Δημιουργία πολιτιστικών Διαδρομών ». Στόχος του έργου αποτέλεσε ο σχεδιασμός μιας διαδρομής περιήγησης σε κάστρα και οχυρώσεις της Πελοποννήσου , της Δυτικής Ελλάδας , των Ιονίων Νήσων και της Ηπείρου που χρονολογούνται από τη Βυζαντινή περίοδο μέχρι τα χρόνια της Επανάστασης του 1821.

Στο πλαίσιο αυτό , επιδιώχθηκε να επιλεγούν αφενός μεγάλα και δημοφιλή κάστρα και αφετέρου , με αφορμή αυτά , να αναδειχθούν και άλλα , λιγότερο γνωστά , μέσω δευτερευουσών διαδρομών τοπικού χαρακτήρα . Πρόκειται για αντιπροσωπευτικά κάστρα της βυζαντινής , φραγκικής , ενετικής και οθωμανικής περιόδου .

Ο σχεδιασμός της διαδρομής και η επιλογή των σαράντα οκτώ (48) συνολικά καστρών , που αποτελούν τους σταθμούς της , βασίστηκε σε επιστημονική έρευνα , που συνδυάστηκε με αυτοψίες στα κάστρα των περιοχών που διασχίζει η διαδρομή.

Η ιστοσελίδα του έργου (ακόμα υπό διαμόρφωση) είναι δίγλωσση (ελληνικά – αγγλικά), και μπορείτε να τη δείτε στον σύνδεσμο <https://castleroute.culture.gov.gr/> και να κατεβάσετε τον οδηγό της διαδρομής.

Μπορείτε επίσης να κατεβάσετε σε pdf τον οδηγό της πολιτιστικής διαδρομής (υπάρχει QR code στην πινακίδα της εισόδου κάθε μνημείου).



Το κάστρο της Μεθώνης είναι ένα από τα κάστρα της διαδρομής. Δεν γνωρίζουμε αν στο αντικείμενο του έργου προβλέπονται εφαρμογές ψηφιακού ξεναγού για κάθε μνημείου

Το συνολικό κόστος του έργου, το οποίο είναι ενταγμένο στο Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας προβλέπεται να ανέλθει σε 491.087,60 €.



ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ – COP 30



Με την ανθρωπότητα να «υπνοβατεί» γοητευμένη από την ραγδαία εισβολή της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) στην καθημερινότητά μας και ανησυχώντας από τις εντεινόμενες γεωπολιτικές συγκρούσεις, το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής φαίνεται σαν να μην αποτελεί άμεση προτεραιότητα.

Πέρυσι στη διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα (COP 29) στο Μπακού (Αζερμπαϊτζάν) τους συνέδρους υποδέχτηκε η μυρωδιά των υδρογονανθράκων.

Στη φετινή διάσκεψη, η οποία πραγματοποιήθηκε από 10 έως 21 Νοεμβρίου, οι 50.000 **συνεδροι** (από περίπου 190 χώρες) **είδαν με τα μάτια τους τις επιπτώσεις** της κλιματικής κρίσης στο δάσος του Αμαζονίου, του παγκόσμιου «πνεύμονα».

Ο Βραζιλιάνος πρόεδρος Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα επέμεινε να διεξαχθεί η διάσκεψη στην πόλη αυτή του Αμαζονίου, παρά την έλλειψη ξενοδοχείων, ώστε «ο Αμαζόνιος να ανοίξει τα μάτια διαπραγματευτών, παρατηρητών, επιχειρήσεων και δημοσιογράφων».

Πριν την έναρξη της διάσκεψης δήλωσε : «Θέλουμε οι άνθρωποι να δουν την πραγματική κατάσταση των δασών, των ποταμών μας και των ανθρώπων που ζουν εκεί».

Δέκα χρόνια μετά την ιστορική διάσκεψη του Παρισιού το 2015 (COP 21), στην οποία συμμετείχαν περίπου 200 κράτη, συμφωνήθηκε να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη στους 2° Κελσίου σε σχέση με την προβιομηχανική εποχή και να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τον περιορισμό της στον 1,5° Κελσίου.

Στη διάσκεψη του Belém δεν πάρθηκαν οι αναγκαίες αποφάσεις ούτε για τον περιορισμό της χρήσης ορυκτών καυσίμων ούτε για την αποψίλωση του δάσους του

Αμαζονίου. Η ανθρωπότητα βαδίζει προς την κορύφωση της κλιματικής κρίσης με τη «βεβαιότητα του υπνοβάτη». Απόντες από τη διάσκεψη οι πρόεδροι ΗΠΑ και Κίνας των χωρών που εκπέμπουν τις μεγαλύτερες ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου.

Ιδιαίτερα αρνητικό ήταν επίσης και το ότι οι ΗΠΑ για πρώτη φορά δεν έστειλαν επίσημη αντιπροσωπία.

Λάθος μήνυμα και η επιλογή της πόλης που φιλοξένησε τη διάσκεψη και είχε ως αποτέλεσμα την αποψίλωση τμήματος του δάσους του Αμαζονίου για την κατασκευή αυτοκινητοδρόμου.

Τέλος αντιφατικό είναι και το ότι η Βραζιλία συνεχίζει να παραχωρεί άδειες εξόρυξης πετρελαίου και αερίου ...

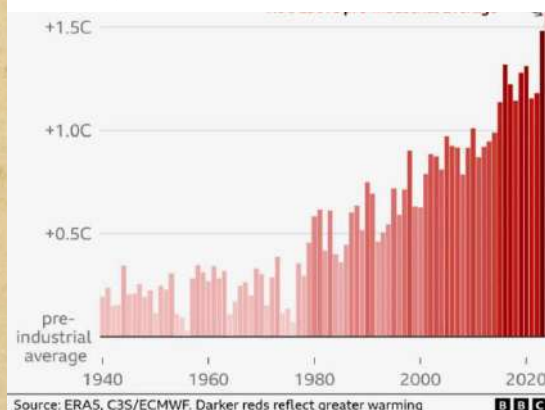
Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και οι αυτόχθονες διαμαρτυρήθηκαν έντονα για την έλλειψη αποφάσεων που θα αντιμετώπιζαν αποτελεσματικά την περιβαλλοντική κρίση.



Σύμφωνα με τη Συμφωνία του Παρισιού το 2015 η **διεθνής κοινότητα δεσμεύθηκε** να περιορίσει την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη στους 2° Κελσίου σε σχέση με την προβιομηχανική εποχή και να συνεχίσει τις προσπάθειες για τον περιορισμό της στον 1,5° Κελσίου.

Ωστόσο ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες παραδέχθηκε πριν μερικές εβδομάδες ότι είναι «αναπόφευκτο» να ξεπεραστεί το όριο αυτό σύντομα και πλέον ζητεί η υπέρβαση αυτή να είναι η μικρότερη δυνατή.

2024 Το πρώτο έτος με θερμοκρασία πάνω από 1,5° C από τη μέση ετήσια θερμοκρασία της προβιομηχανικής περιόδου (1850-1900) / έφθασε τους 1,6° C



Βρισκόμαστε σε ένα φαύλο κύκλο : τα ενεργειακά Κέντρα Επεξεργασίας Δεδομένων (Data Centers) ζητούν αδιάλειπτη ηλεκτρική ενέργεια για την ΤΝ την οποία δεν μπορούν να διασφαλίσουν άμεσα οι ανανεώσιμες πηγές. Επιστρέφουμε, άτακτα και ανομολόγητα, στα ορυκτά καύσιμα και την πυρηνική ενέργεια αυξάνοντας μεσοπρόθεσμα τη μη βιωσιμότητα του πλανήτη μας.

συνέχεια από τη σελ. 2

9. Συντήρηση των ογκολίθων προστασίας της ακτογραμμής του κόλπου Μεθώνης

Στη σελ. 1 (παράδειγμα 2) υπάρχει σύντομη αναφορά στο πρόβλημα της διάβρωσης της ακτής, το οποίο δεν έχει αντιμετωπιστεί.

Όπως προαναφέρθηκε, από το 2014 έχουν δαπανηθεί σε μελέτες περί τα 600.000 ΕΥΡΩ ενώ παράλληλα γίνονται αποσπασματικές παράνομες παρεμβάσεις στον αιγιαλό με ρίψη ογκολίθων για την προστασία του παραλιακού δρόμου χωρίς τεχνικό σχεδιασμό.

Το τμήμα των τοιχίων (ξερολιθιά) και των τειχών από οπλισμένο σκυρόδεμα που έχουν κατασκευαστεί από το κάμπινγκ μέχρι τα κοτρωνάκια χρειάζονται επείγουσα συντήρηση για να αποφευχθούν ατυχήματα και δυστυχήματα στους λουόμενους και στους διερχόμενους.

Οι φωτογραφίες που ακολουθούν είναι αποκαλυπτικές.



Ο τοίχος που στηρίζει τον παραλιακό δρόμο

www.methoni-castle.gr

Email: info@methoni-castle.gr

Ακολουθήστε μας – Follow us



© Stephan Jozzy
Landscape photography



Οι κατασκευές τοίχων από οπλισμένο σκυρόδεμα έχουν υποστεί μεγάλη καθίζηση και επικίνδυνη κλίση (παραλιακός δρόμος)

10. Αξιοποίηση της υποδομής χώρων εκδηλώσεων

Στη Μεθώνη υπάρχουν επτά στεγασμένοι και τρεις υπαίθριοι χώροι εκδηλώσεων με βασικό εξοπλισμό για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και μικρών συνεδρίων. Χρειάζονται φυσικά μικρού κόστους βελτιωτικές επενδύσεις οι οποίες θα αποσβεστούν σε λιγότερο από πέντε χρόνια.

Κυρίως όμως χρειάζεται οργάνωση και σοβαρότητα ώστε να μη συμβαίνουν περιστατικά όπως το φετινό με τη μη διαθεσιμότητα του Καποδιστριακού σχολείου.

11. Οραματικές πρωτοβουλίες

11.1 Η Μεθώνη διαθέτει ιστορία που θα μπορούσε να προβληθεί μέσα από ένα «Μουσείο της πόλης». Πιθανά κτήρια : κτήριο ΟΤΕ, Αποθήκες ΑΣΟ (Δημοτικό σχολείο).

11.2 Αξιοποίηση του νέου Μετεωρολογικού σταθμού για κατοικίες καθηγητών και δασκάλων (κίνητρο για να μην υπάρχουν κενά στα σχολεία).

11.3 Ψηφιακό μουσείο για το πολιτιστικό απόθεμα του βυθού του κόλπου (συνδυασμός με το 12.1).

11.4 Προώθηση της δημιουργίας υποβρύχιου επισκέψιμου αρχαιολογικού χώρου στα ναυάγια της Σαπιέντζας (υλοποίηση του Π. Δ. του 2013).

11.5 Προώθηση της υλοποίησης των πολιτιστικών διαδρομών, οι οποίες έχουν προταθεί από τον σύλλογό μας (μέσα και στον περίγυρο της).

